

Overdrachtsdocument aan de gemeenteraad

Namens de ambtelijke organisatie

25 maart 2026

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Inleiding	4
Programma 1 – Bestuur en Ondersteuning	7
Programma 2 – Veiligheid	14
Programma 3 – Beheer openbare ruimte	18
Programma 4 – Economie	23
Programma 5 – Onderwijs	29
Programma 6 – Sport, cultuur en recreatie	33
Programma 7 – Wmo en Jeugd	39
Programma 8 – Werk en inkomen	45
Programma 9 – Milieu	48
Programma 10 – Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	53
Paragraaf 1 – Duurzaamheid	58

Voorwoord

Beste gemeenteraadsleden en burgerleden,

Hierbij wil ik u graag het overdrachtsdocument voor uw gemeenteraad aanbieden. Dit document is voor u opgesteld door de medewerkers van de gemeente Bergen op Zoom als informatiebron voor de collegeformatie periode en als onderdeel van het inwerkprogramma voor uw gemeenteraad voor de bestuursperiode 2026 - 2030. Het overdrachtsdocument geeft per programma weer wat de huidige stand van zaken is en welke belangrijke ontwikkelingen in deze nieuwe bestuursperiode worden verwacht. Hierbij is ook aandacht voor de financiële stand van zaken en de bestuurlijke keuzes, die de komende tijd op ons afkomen.

Mede namens de collega's van de gemeente Bergen op Zoom wens ik u een succesvolle bestuursperiode toe!

Met hartelijke groet,

Caroline Jacobs

Gemeentesecretaris / Algemeen Directeur

Inleiding

De rolverdeling en samenwerking in de gemeente

Als *gemeenteraad* vertegenwoordigen jullie de inwoners. Jullie stellen de kaders en controleren of het college van burgemeester en wethouders de afgesproken doelen behaalt.

Het *college van burgemeester en wethouders* is verantwoordelijk voor de uitvoering van het bestuurs- of coalitieakkoord. Het college geeft daarbij opdracht aan de ambtelijke organisatie. Ook bereidt het college besluiten van de gemeenteraad voor en voert deze uit. Daarnaast beheert het college de gemeentelijke begroting en zorgt het voor een verantwoord financieel beleid. Het college legt hierover verantwoording af aan de gemeenteraad.

De *gemeentesecretaris* is als algemeen directeur verantwoordelijk voor het goed functioneren van de ambtelijke organisatie, zodat de doelen worden bereikt. Zij is ook de eerste adviseur van het college.

De *directie* is verantwoordelijk voor de strategische koers en de samenhang binnen de organisatie. Zij zorgt voor de afstemming tussen bestuur en ambtelijke organisatie en bewaakt de doelen voor de lange termijn. Daarnaast ziet de directie toe op een toekomstgerichte organisatie, met aandacht voor mensen, middelen, processen en resultaten.

Het *management* is verantwoordelijk voor de vertaling van deze strategische doelen naar de dagelijkse praktijk. Managers sturen op de uitvoering, planning, monitoring en bijsturing van het werk binnen hun afdelingen. Zij dragen verantwoordelijkheid voor de inhoudelijke resultaten, hun medewerkers, de werkprocessen en de samenwerking met partners.

Coördinatoren vervullen een verbindende rol binnen de teams. Zij zorgen voor de dagelijkse afstemming van werkzaamheden, ondersteunen medewerkers in de uitvoering en bewaken de voortgang en kwaliteit van het werk.

Vanuit bedrijfsvoering worden zowel directie als management gefaciliteerd bij het realiseren van hun taken, onder andere op het gebied van processen, middelen en ondersteuning op het gebied van HR, communicatie, inkoop, financiën, informatisering, automatisering en facilitair.

De organisatie in ontwikkeling, een lerende organisatie

Graag informeren wij jullie over de ontwikkeling van onze mooie organisatie en de stappen die wij daarin zetten.

In de afgelopen periode is gewerkt aan de drie prioriteiten uit het focusakkoord: cultuurverandering, het verbeteren van de kwaliteit van ons werk en het verlagen van de schuldenlast. Daarbij lag de nadruk op een duurzame invulling van onze taken in de periode 2024-2028. Ook hebben wij ingezet op het verder bouwen aan een goede samenwerking tussen bestuur en organisatie.

De meeste onderdelen uit de meerjarenplanning liggen op schema. Tegelijkertijd is organisatieontwikkeling nooit klaar. Wij blijven leren en passen ons aan waar nodig, zodat wij goed kunnen inspelen op veranderingen in de samenleving.

De organisatieontwikkeling is inmiddels onderdeel van ons reguliere werk geworden. Wij rapporteren hierover via de paragraaf bedrijfsvoering in de planning- en controlcyclus. Sinds het 1° concernbericht 2025 doen wij dat aan de hand van drie indicatoren:

-
1. Tevreden inwoners en ondernemers,
 2. Tevreden medewerkers en
 3. Financiële gezondheid.

Het financieel vertrekpunt

Op basis van de huidige financiële gezondheid van de gemeente is het vertrekpunt voor de komende bestuursperiode goed zichtbaar. Hieronder lichten wij toe hoe de financiële positie zich heeft ontwikkeld en welke uitgangspunten gelden voor de komende jaren.

De financiële positie van de gemeente is in de afgelopen jaren versterkt. Door stevige bezuinigingen en scherpe keuzes is de basis op orde gebracht. Daarbij is de organisatie in veel opzichten teruggebracht naar een minimaal noodzakelijk niveau. Dit heeft geleid tot een stabiel financieel beeld.

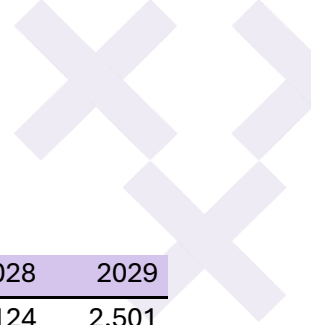
In de afgelopen bestuursperiode is door gericht financieel beleid, structurele beheersmaatregelen en extra Rijksbijdragen het meerjarig perspectief stabiel geworden. Belangrijke financiële kengetallen zoals solvabiliteit, schuldpositie en weerstandsvermogen ontwikkelden zich positief. Op basis van de Begroting 2026 heeft de provincie Noord-Brabant regulier repressief toezicht toegepast. Hiermee is er een financieel kader dat ruimte biedt voor bestuurlijke afwegingen, binnen de grenzen van een structureel en reëel begrotingsevenwicht.

Tegelijkertijd blijft financiële stabiliteit aandacht vragen. Afwijkingen tussen begroting en realisatie laten zien dat verdere versterking van de financiële sturing en interne beheersing nodig is. In de afgelopen periode zijn hiervoor stappen gezet, onder meer via de doorontwikkeling van de planning- en controlcyclus en de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording door het college.

De Begroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029 laten een structureel sluitend beeld zien. Het aantal openstaande taakstellingen is sterk afgenomen. Een deel van de financiële ruimte is echter gebaseerd op aannames en toekomstige maatregelen. In de afgelopen jaren zijn keuzes gemaakt waarbij investeringen en uitgaven deels zijn doorgeschoven naar de toekomst. Hierdoor liggen er voor de komende jaren nog aanzienlijke financiële opgaven. Dit geldt onder andere voor huisvesting, het beheer van de openbare ruimte, verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, digitalisering en informatiebeveiliging.

Daarnaast blijft de gemeente afhankelijk van externe ontwikkelingen, zoals de (onzekere) bijdragen uit het gemeentefonds, toenemende kosten in het sociaal domein, loon- en prijsstijgingen en macro-economische omstandigheden. Deze factoren kunnen het financiële beeld beïnvloeden en vragen om voortdurende bestuurlijke alertheid.

Voor de komende bestuursperiode geldt daarom een dubbele opgave: het behouden van financiële stabiliteit én het verder vergroten van de voorspelbaarheid en wendbaarheid van de gemeentelijke financiën. Dit vraagt om realistische begrotingsramingen, zorgvuldige prioritering van investeringen, consistente uitvoering van beleid en blijvende aandacht voor risicomanagement en uitvoeringskracht. Een solide financiële basis blijft een voorwaarde om maatschappelijke ambities te kunnen realiseren.

Geactualiseerd begrotingsbeeld 2026-2029 op basis van raadsbesluiten tot 01-02-2026

x 1.000 euro	2026	2027	2028	2029
Saldo begroting 2026-2029	779	835	124	2.501
Begrotingswijziging 1-2026: Markiezenhof	7	6	5	5
Saldo begroting 2026-2029 tot en met 1e wijziging 2026	786	841	129	2.506

Saldo begroting 2026-2029 opgesplitst in structureel en incidenteel (éénmalig)

• Structureel begrotingssaldo	2.723	3.664	2.952	5.329
• Incidenteel begrotingssaldo	-1.937	-2.823	-2.823	-2.823
Saldo begroting 2026-2029 tot en met 1e wijziging 2026	786	841	129	2.506

Leeswijzer

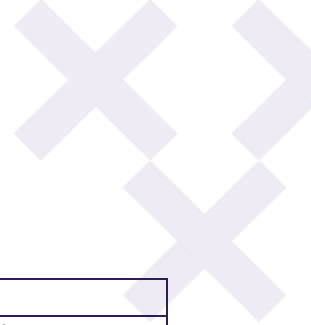
Dit document is ingedeeld per programma en per paragraaf. Elk programma bestaat uit verschillende thema's. Deze thema's staan aan het begin van ieder programma, zodat duidelijk is welke onderwerpen daarbij horen.

Daarna worden per programma en per paragraaf de belangrijkste onderwerpen uitgewerkt. Elk onderdeel heeft dezelfde opzet met zeven vaste vragen. Hierdoor is de informatie overzichtelijk en goed met elkaar te vergelijken.

Niet alle onderwerpen uit een programma of paragraaf staan in dit document. We hebben een selectie gemaakt van de onderwerpen die ons inziens belangrijk zijn voor de onderhandelingen en voor bestuurlijke keuzes in de komende bestuursperiode.

Reguliere, doorlopende taken (going concern), zoals het uitgeven van reisdocumenten en rijbewijzen staan daarom niet in dit document. Het document richt zich op onderwerpen waar de nieuwe gemeenteraad keuzes over kan maken.

Programma 1 – Bestuur en Ondersteuning

Contactpersoon	Directeur bedrijfsvoering Henk Veenendaal
Thema's	Bestuur, burgerzaken, overhead/bedrijfsvoering, treasury, onroerende zaakbelasting en precariobelasting, algemene uitkering

1. Waar staan we nu?

Wat hebben we de afgelopen periode bereikt? Wat is de stand van zaken van het beleid en de uitvoering van de kernopgave(n)? Wat zijn lopende projecten/dossiers?

Financiën & Control

Afgelopen jaren hebben in het teken gestaan van het op orde houden van de gemeentelijke financiën. Vanuit een duurzaam financieel beleid is gezorgd dat de financiële positie van de gemeente is verbeterd.

Resultaten zijn onder andere:

- Van de oorspronkelijke 13 miljoen euro aan taakstellingen staat in 2026 nog circa 1,1 miljoen euro open. Dit bedrag daalt naar verwachting tot circa 340.000 euro in 2029.
- Het financieel meerjarenperspectief is afgelopen jaren verbeterd.
- De financiële kengetallen zijn afgelopen jaren verbeterd, waaronder de weerstandsratio, schuldquote en solvabiliteit.
- Positief getrouwheidsoordeel van de accountant bij de jaarrekening 2024.
- De Begroting 2026-2029 is reëel en structureel in evenwicht, met een positief oordeel van de provincie, waardoor in 2026 het normaal geldend repressief toezicht van toepassing is.
- Stap voor stap zijn aanpassingen in de Planning & Controlcyclus doorgevoerd om de kwaliteit en leesbaarheid van de P&C-documenten te verbeteren.
- In lijn met het Bestuursakkoord is 3 miljoen per jaar toegevoegd aan de algemene reserve. Dit bedrag is ook jaarlijks opgenomen in de meerjarenbegroting 2026-2029.
- De financiële verordening en controleverordening zijn geactualiseerd in 2025 naar aanleiding van onder andere de regelgeving met betrekking tot de rechtmatigheidsverantwoording (fase 1), verdere actualisering van de financiële verordeningen (en andere financiële nota's) is voorzien in 2026 (fase 2).
- De rechtmatigheidsverantwoording door het college is ingevoerd.

Lopende onderwerpen zijn onder meer:

- Doorontwikkeling van de Planning & Controlcyclus om de leesbaarheid en relevantie van de P&C-document verder te verbeteren. Ook de opbouw en omvang van deze documenten worden hierbij betrokken.
- Blijvende aandacht voor een realistische en goed onderbouwde begroting, zodat het inzicht in begrotingsbedragen verder toeneemt.
- Bewaken van het structureel en reëel evenwicht in de (meerjaren)begroting en keuzes maken als er tekorten (dreigen te) ontstaan.
- Realiseren van het restant van de openstaande taakstellingen.
- Sinds 2025 werken we aan de versterking van interne beheersing, governance en compliance via de invoering van procesmanagement, risicomangement en informatiebeveiliging. Aanleiding is de constatering dat de organisatie onvoldoende in control is, met risico's voor rechtmatigheid,

betrouwbaarheid van sturing en naleving van wet- en regelgeving. Voor de komende bestuursperiode is bestuurlijke borging cruciaal om te voorkomen dat na afronding van het project de resultaten aan kracht verliezen.

- Doorontwikkeling van projectmatig werken, met sterkere samenwerking, betere projectbeheersing en meer vakmanschap. Zo realiseren we met integrale projectteams beter beheersbare projecten met meer maatschappelijke meerwaarde.

Informatiebeveiliging

Stand van zaken

- De afgelopen bestuursperiode is ingezet op het op orde brengen van de basis van de gemeentelijke informatievoorziening en ICT. De focus lag op stabiliteit, continuïteit en het verminderen van kwetsbaarheden in systemen, processen en organisatie. Informatieveiligheid en privacy zijn nadrukkelijker gepositioneerd als randvoorwaarde voor betrouwbare dienstverlening en bedrijfsvoering.

Belangrijkste ontwikkelingen

- Start en inrichting van structurele aandacht voor digitale weerbaarheid, mede in het licht van toenemende cyberdreiging. Implementatie van proces- en risicomanagement, waarbij informatiebeveiliging onderdeel is geworden van bredere 'in control'-doelstellingen.

Lopende dossiers / trajecten

- Doorontwikkeling van informatiebeveiliging (BIO, ISMS, audits).
- Verbetering van digitale dienstverlening en interne digitale ondersteuning.

Facilitaire Dienstverlening

De gemeentelijke huisvesting bevindt zich een fase van herijking. De afgelopen periode is gewerkt aan:

- Actualisatie en uitvoering van het Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) voor het Stadskantoor. Het MJOP laat zien dat de komende jaren sprake is van een substantiële onderhouds- en vervangingsopgave. Daarnaast sluit de huidige huisvestingssituatie niet volledig aan bij moderne werkconcepten en toekomstige organisatieontwikkelingen.
- Voorbereiding van een Visie op Werkplekken en Dienstverlening, waarin wordt gekeken naar:
 - de relatie tussen huisvesting en dienstverlening aan inwoners;
 - de manier waarop medewerkers werken (activiteitgericht);
 - de gewenste kwaliteit en functionaliteit van werkplekken;
 - de relatie tussen huisvesting en dienstverlening aan inwoners;
 - efficiënt ruimtegebruik en mogelijke optimalisatie van vierkante meters.

Participatie

In 2025 is de Participatievisie van Bergen op Zoom vastgesteld. Deze visie en de werkwijze van de Omgevingswet vragen dat de gemeente vroegtijdig en open samenwerkt met inwoners, ondernemers en organisaties. Omgevingsgericht werken en omgevingsmanagement helpen om belangen, zorgen en kansen in de omgeving tijdig in beeld te krijgen en samen tot betere oplossingen te komen.

De visie werkt alleen als zij wordt uitgevoerd. Er is nog geen uitvoeringsprogramma. Een uitvoeringsprogramma is nodig om overzicht te geven van wat er moet gebeuren: duidelijke

werkprocessen, hulpmiddelen zoals participatieplannen en omgevingsanalyses, vaste manieren van terugkoppelen en een structurele manier van leren en verbeteren.

2. Wat is de relatie met huidig beleid, raads- en collegebesluiten?

Wat is het geldende beleid voor dit programma? Welke (raads)besluiten, -mededelingen, -brieven, moties of toezeggingen zijn relevant voor dit programma? Waar ligt ruimte voor nieuw beleid of koerswijziging?

Financiën & Control

Relevante landelijke wet- en regelgeving, onder andere:

- Gemeentewet
- Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)
- Financiële verhoudingswet
- Wet financiering decentrale overheden
- Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking informatie voor derden

Gemeentelijk beleid:

- Verordening controle financiële beheer en organisatie 2025 (art.213 Gemeentewet), [RVB25-0082](#)
- Verordening financieel beleid, beheer en organisatie 2025 (art.212 Gemeentewet) , [RVB25-0082](#)
- Nota Investeren en afschrijven 2024, [RVB24-0041](#)
- Nota Reserves en voorzieningen 2020, [RVB20-0013](#)
- Jaarlijks normenkader rechtmatigheid, [RVB25-0082](#)
- Treasurystatuut 2020, [RVB20-0013](#)

Relevante raads- en collegebesluiten

- Jaarstukken 2024, [RVB25-0030](#)
- 1e Concernbericht 2025, [RVB25-0031](#)
- 2e Concernbericht 2025, [RVB25-0062](#)
- Slotwijziging begroting 2025, [RVB25-0094](#)
- Beleidskader 2026-2029, [RVB25-0035](#)
- Begroting 2026 en Meerjarenraming 2027-2029, [RVB25-0063](#)
- Belastingmaatregelen 2026, [RVB25-0057](#)
- Ontwerpbegrotingen 2026 en jaarrekening 2024 verbonden partijen, [RVB25-0023](#)

Raadsinformatiebrieven:

- Toezichtoordeel provincie Begroting 2026, [U26-000171](#)
- Septembercirculaire 2025, [U25-005441](#)
- Decemercirculaire 2025, [U25-007112](#)

Informatiebeveiliging

- Landelijke en gemeentelijke kaders op het gebied van informatiebeveiliging en privacy (o.a. BIO, AVG).

Facilitaire Dienstverlening

- Vastgesteld MJOP Stadskantoor (collegebesluit)

Participatie

- Participatievisie, [RVB24-0096](#)

3. Welke bestuurlijke keuzes, dilemma's of risico's zijn relevant?

Welke knelpunten, risico's of uitdagingen zijn er voor de komende bestuursperiode? Welke besluiten zijn belangrijk voor de komende bestuursperiode?

Financiën & Control

Belangrijkste risico's

Ondanks verbetering van de financiële positie en het financieel meerjarenbeeld, hebben we te maken met diverse risico's (zie onder meer de paragraaf weerstandsvermogen in de begroting 2026) en onzekerheden. Onder andere:

- De ontwikkeling van de bijdragen van het Rijk, waaronder de algemene uitkering uit het Gemeentefonds en specifieke uitkeringen. Inzichten uit de circulaire Gemeentefonds worden periodiek bijgesteld en kunnen het meerjarig financieel perspectief beïnvloeden. Hoewel het eerder voorziene 'ravijnjaar' is verschoven van 2026 naar 2028, blijft de structurele ontwikkeling van het gemeentefonds onzeker. Ook factoren zoals de herijking van de verdeling, de financiering van Jeugdzorg en Wmo en de beschikbaarheid van middelen voor onder meer klimaatbeleid dragen bij aan deze onzekerheid.
- Stijgende loonkosten en hogere prijsindexaties kunnen sneller oplopen dan de compensatie via het gemeentefonds, waardoor structurele druk op de exploitatie ontstaat.
- Stijgende rente verhoogt de financieringskosten.
- Capaciteitstekorten kunnen kosten opdrijven of een vertekend financieel beeld geven door uitstel.
- Winstgevendheid nieuwe grondexploitaties staat onder druk.
- Toenemende eisen aan rechtmatigheid en controle.

Belangrijke bestuurlijke keuzes/dilemma's

- Structureel en reëel begrotingsevenwicht: Zorgen voor een structureel sluitende begroting bij het uitvoeren van taken en het realiseren van ambities. Dit kan vragen om keuzes, zoals ombuigingen, fasering, herprioritering of het verhogen van inkomsten.
- Ambitieniveau van investeringen in relatie tot begrotingsevenwicht: Afwegen in welke mate investeringen noodzakelijk en wenselijk zijn, gegeven het uitgangspunt van een structureel en reëel begrotingsevenwicht. Dit vraagt om prioritering en realistische fasering van investeringen.
- Financiële beheersing van kostenontwikkelingen om financiële verrassingen te beperken en de voorspelbaarheid van de begroting te vergroten.
- Weerstandsvermogen en risicobereidheid: Vaststellen hoe solide de financiële positie moet zijn en welke buffers nodig zijn om tegenvallers op te vangen, in relatie tot de maatschappelijke opgaven en ambities. Dit vraagt om een afweging tussen financiële zekerheid en voldoende sturingsruimte om te blijven investeren in prioriteiten en ontwikkelingen.
- Ontwikkeling van lokale lasten: Richting geven aan de ontwikkeling van lokale lasten in relatie tot het gewenste voorzieningenniveau en de betaalbaarheid voor inwoners. Dit vraagt om een afweging tussen lastendruk en het niveau van voorzieningen.

Informatiebeveiliging

Belangrijkste risico's

- Toenemende cyberdreiging en groeiende afhankelijkheid van digitale systemen voor dienstverlening en bedrijfsvoering. Afhankelijkheid van externe leveranciers en ketenpartners in het digitale domein.
- Verplichtingen voortvloeiend uit nieuwe wet- en regelgeving op het gebied van informatiebeveiliging (BIO2 en Cyberbeveiligingswet/NIS2).

Belangrijke bestuurlijke keuzes/ dilemma's

- Welk volwassenheidsniveau van informatiebeveiliging is passend en haalbaar, gegeven de wettelijke verplichtingen en de organisatorische volwassenheid?

Facilitaire Dienstverlening

Risico's

- Stijgende bouw- en renovatiekosten;
- Veroudering van vastgoed bij uitstel van besluitvorming;
- Druk op de meerjarenbegroting.

Belangrijke bestuurlijke keuzes/ dilemma's

De komende bestuursperiode worden naar verwachting de volgende bestuurlijke keuzes relevant:

- Ambitieniveau: beperkt in stand houden (noodzakelijk functioneel en sober onderhoud) Stadskantoor, renovatie en verduurzaming op hoger kwaliteitsniveau of nieuwbouw / integrale herontwikkeling.
- Financiële afweging: hoge eenmalige investering met lagere exploitatielasten op termijn versus beperkte investering met hogere onderhouds- en energielasten op lange termijn.
- Werkconcept en ruimtegebruik: hoe ver wordt hybride en activiteitgericht werken doorgevoerd, wat betekent dit voor benodigde vierkante meters, is concentratie van functies wenselijk?

Belangrijk bestuurlijk dilemma: Uitstel van keuzes verlaagt op korte termijn de financiële druk, maar vergroot mogelijk de onderhoudsachterstand en toekomstige investeringskosten. Keuzes over ambitieniveau, investeringsmomenten en werkconcept werken direct door in de uitvoerbaarheid van onderhoud, exploitatiekosten en de benodigde capaciteit voor beheer en projectbegeleiding. Tijdige bestuurlijke keuzes dragen bij aan een planmatige en kostenefficiënte uitvoering.

Participatie

Het dilemma is dat goede participatie en omgevingsmanagement een extra inspanning vraagt van de ambtelijke organisatie die (nog) onvoldoende meegenomen is in de begroting.

4. Wat staat er op de planning?

Wat wordt er de komende periode aangeboden aan de gemeenteraad?

Korte termijn (0-12 maanden)

Financiën & Control

- Actualisatie financiële verordening en bijbehorende nota's (fase 2) in 2026
- Jaarlijkse P&C-documenten (ook (middel)lange termijn)
- Zienswijzen Verbonden partijen (ook (middel)lange termijn)

- Verwerking van Rijksontwikkelingen, o.a. circulaires gemeentefonds (ook (middel)lange termijn)

Informatiebeveiliging

- Investeringsaanvraag om te kunnen voldoen aan nieuwe wetgeving zoals de Cyberbeveiligingswet (NIS2).

Participatie

- Het uitvoeringsprogramma voor participatie zal worden voorgelegd aan het nieuwe college. Aangezien de benodigde capaciteit en middelen hiervoor niet binnen de bestaande programma's kunnen worden gevonden, zal hiervoor een besluit worden gevraagd aan de gemeenteraad.

Middellange termijn (1-4 jaar) en eventueel ook lange termijn (>4 jaar)

Facilitaire Dienstverlening

- Besluitvorming over investeringsscenario voor huisvesting van de gemeentelijk organisatie (renovatie, nieuwbouw, herontwikkeling).

5. Financiële borging

Hoe zijn de activiteiten structureel of incidenteel gefinancierd? Waar zijn de financiële middelen terug te vinden in de begroting en jaarstukken? Zijn reserves, voorzieningen of subsidies relevant? Welke financiële risico's of onzekerheden zijn er?

Financiën & Control

De financiële borging vindt plaats via het financieel beleid en de vastgestelde P&C-documenten (zoals de Begroting en meerjarenraming). De mate van financiële ruimte (of tekorten) is in belangrijke mate afhankelijk van (externe) ontwikkelingen in risico's en onzekerheden, ambities en keuzes en daadwerkelijk uitvoering van de begroting. Zie ook afzonderlijke programma's in de Begroting 2026 en het overdrachtsdocument.

Informatiebeveiliging

Financiële aandachtspunten

- Structurele kostenstijgingen (licenties, beveiligingsmaatregelen, audits).
- Toenemende financiële druk door nieuwe wettelijke verplichtingen.

Facilitaire Dienstverlening

De huidige onderhoudsactiviteiten zijn opgenomen in:

- Structurele onderhoudsbudgetten binnen de begroting;
- De kapitaallasten van bestaande investeringen;
- Het MJOP (meerjarige onderhoudsplanning) Facilitaire Dienstverlening.

De toekomstige keuzes voortvloeiend uit de nog op te stellen Visie op Werkplekken en Dienstverlening zullen naar verwachting leiden tot:

- Substantiële investeringskredieten;

- Hogere kapitaallasten in de exploitatie;
- Mogelijke inzet van reserves;
- Herprioritering binnen de begroting.

Participatie

Extra inzet voor participatie is niet opgenomen in de begroting.

6. Partners en stakeholders

Wat zijn de belangrijkste partners en stakeholders voor dit programma?

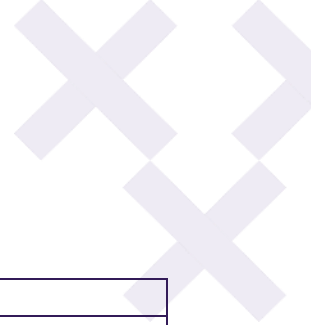
- Accountant Baker Tilly
- Provincie Noord-Brabant (toezichthouder)
- Rijksoverheid (o.a. in relatie tot algemene uitkering gemeentefonds en specifieke uitkeringen)
- Leveranciers van ICT-systemen en -diensten
- VNG en landelijke samenwerkingsverbanden
- Toezichthouders en auditors

7. Bijlagen en overige feitelijkheden

Moet de raad en/of het college nog iets weten wat niet past binnen de vorige vragen? Zijn er bijlagen die noodzakelijk zijn om toe te voegen?

Financiën & Control

- Terugblik/voorblik financiële kengetallen
- Financieel meerjarenperspectief
- P&C documenten (Beleidskader, Begroting, Concernberichten, Slotwijziging en Jaarstukken)

Programma 2 – Veiligheid

Contactpersoon	Directeur Sociaal en Veilig Jitske Pultrum
Thema's	Crisisbeheersing en brandweer, o.a. veiligheidsregio, openbare orde en veiligheid, vergunningverlening, handhaving

1. Waar staan we nu?

Wat hebben we de afgelopen periode bereikt? Wat is de stand van zaken van het beleid en de uitvoering van de kernopgave(n)? Wat zijn lopende projecten/dossiers?

Basis op orde

De afdeling Openbare Orde en Veiligheid (OOV) heeft lange tijd met een forse onderbezetting te maken gehad. Daarom is in het eerste kwartaal van 2023 op basis van de motie Bergen moet veiliger, RMO22-0030 een gelijknamige veiligheidsstrategie ontwikkeld. De extra middelen die vanuit de veiligheidsstrategie sinds 2024 aan de afdeling OOV zijn toegekend, worden ingezet om de basistaken op het gebied van veiligheid uit te kunnen voeren. Eind 2025 heeft de gemeenteraad de motie Veiligheid op één, ([RMO25-0066](#)) aangenomen. Met deze motie verzoekt de gemeenteraad om een inventarisatie naar de behoeftigheden om het gemeentelijke veiligheidsapparaat verder te versterken. Daarom wordt de veiligheidsstrategie geëvalueerd en wordt een nieuwe strategische koers bepaald.

Daarnaast zijn er op verschillende gebieden stappen gezet:

- Doorontwikkeling en aanvulling van het handhavingsinstrumentarium dat ons ter beschikking staat.
- Door de stap te maken naar wijkgericht werken staan we beter in verbinding met onze inwoners en kunnen we beter in onze wijknetwerken zitten.
- De afgelopen periode is de formatie van onze boa's flink uitgebreid en hebben zij een stevige professionaliseringsslag gemaakt. De positie die zij in onze wijken innemen is daarmee sterker geworden.
- Het proces van het verlenen van evenementenvergunningen heeft een professionaliseringsslag doorgemaakt, waarbij de aanlevering van informatie, het ondersteunen van initiatiefnemers en het afgeven van de vergunningen is gestroomlijnd. Op dit moment zijn we nog in afwachting van de locatieprofielen.

Plan van aanpak Jaarwisseling

Eind 2025 heeft de Tweede Kamer ingestemd met de Wet Veilige Jaarwisseling. Daarmee wordt vuurwerk per 2026 verboden. Met het oog op deze ontwikkeling wordt op dit moment gewerkt aan een plan van aanpak voor de komende jaarwisseling.

Lopende beleidsontwikkelingen:

- Plan van aanpak Straatintimidatie
- Regionale ontwikkeling Skaeve Huse
- Integraal Veiligheidsplan District de Markiezaten 2027-2030
- Herijking beleidskader gemeentelijke cameratoezicht

2. Wat is de relatie met huidig beleid, raads- en collegebesluiten?

Wat is het geldende beleid voor dit programma? Welke (raads)besluiten, -mededelingen, -brieven, moties of toezeggingen zijn relevant voor dit programma? Waar ligt ruimte voor nieuw beleid of koerswijziging?

Actuele kaderstellende beleidstukken:

- Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 District de Markiezzaten (2023), [RVB23-0007](#)
- Veiligheidsstrategie “Bergen moet veiliger” (2023), [RVB23-0007](#)
- [Pijlervisie Sociaal & Veilig](#) (2024), [RVB24-0044](#)
- Regionaal Beleidsplan ZWB 2023-2026 (hele politie-eenheid) (2023)
- Beleidsplan Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant 2023-2027 (2023)
- Convenant Samenwerking tussen ketenpartners in het ZVH de Markiezzaten & privacy protocol (2020)
- Algemene Plaatselijke Verordening (2025), [RVB25-0060](#)
- Beleidskader gemeentelijke cameratoezicht 2022 (en evaluatie) (2022)
- Beleidsregels Bibob 2024 (2024)
- Convenant aanpak drugscriminaliteit 2023-2026 Zeeland-West-Brabant (2023)
- Convenant ten behoeve van Bestuurlijke en Geïntegreerde Aanpak Georganiseerde Criminaliteit, bestrijding Handhavingssknelpunten en Bevordering Integriteitsbeoordelingen (RIEV-convenant) (2020)
- Samenwerkingsafspraken levensloopaanpak De Markiezzaten (2025)

Lopende opgaven zijn:

- Het opstellen van wijkveiligheidsplannen voor alle wijken
- Inzet op de aanpak van jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit (o.a. Preventie met Gezag)
- Het inzetten op het vergroten van maatschappelijke weerbaarheid
- Integrale aanpak van ondermijning
- Aanpak onbegrepen gedrag

Raadsbesluiten:

Motie Veiligheid op één, [RMO25-0066](#)

In deze motie wordt het college verzocht te inventariseren welke aanvullende investeringen nodig zijn om het gemeentelijke veiligheidsapparaat verder op orde en toekomstbestendig te maken. Daarbij is in het kader van de (ingetrokken) [motie Aan de slag met sociaal domein en veiligheid](#) de toezegging gedaan om in de Bergse Veiligheidsstrategie te onderzoeken hoe er aanvullende lobbycapaciteit kan worden vrijgemaakt binnen de directie Sociaal en Veilig.

[Motie aanpak meldingen Plein 13](#)

Deze motie roept het college op met om betrokken instanties waar meldingen binnenkomen te komen tot een centraal beeld door de registratie te intensiveren en te specificeren naar gebiedsgericht inzicht van Plein 13 en haar omgeving. Ten tweede roept de motie op om vóór de komst van de opvang van vluchtelingen een nulmeting over de huidige overlast op te stellen en de resultaten hiervan terug te koppelen via een raadsinformatiebrief. Tot slot dienen de raad en omwonenden periodiek mee te worden genomen in de resultaten van de geïntensiverde aanpak; Het jaarlijks vrij besteedbaar budget van €250.000 voor de komende vijf jaar in te zetten op zichtbare maatregelen in de wijk.

3. Welke bestuurlijke keuzes, dilemma's of risico's zijn relevant?

Welke knelpunten, risico's of uitdagingen zijn er voor de komende bestuursperiode? Welke besluiten zijn belangrijk voor de komende bestuursperiode?

In de Pijlervisie Sociaal & Veilig is opgenomen dat er meer op preventie moet worden ingezet. In de praktijk blijkt dat de afdeling OOV over onvoldoende capaciteit beschikt om structureel in te zetten op repressie, preventie en dagdagelijkse incidenten, maar ook op haar strategische vraagstukken en netwerkpositionering. Met de ontwikkeling van de *Bergse veiligheidsstrategie 2.0* wordt geïdentificeerd welke investeringen nodig zijn om de afdeling OOV verder op orde te krijgen en toekomstbestendig te maken.

4. Wat staat er op de planning?

Wat wordt er de komende periode aangeboden aan de gemeenteraad?

Korte termijn (0-12 maanden)

- Bergse veiligheidsstrategie 2.0
- Integraal Veiligheidsplan District de Markiezaten 2027-2030

Middellange termijn (1-4 jaar) en eventueel ook lange termijn (>4 jaar)

P.m.

5. Financiële borging

Hoe zijn de activiteiten structureel of incidenteel gefinancierd? Waar zijn de financiële middelen terug te vinden in de begroting en jaarstukken? Zijn reserves, voorzieningen of subsidies relevant? Welke financiële risico's of onzekerheden zijn er?

- Activiteiten vanuit OOV zijn grotendeels structureel gefinancierd binnen programma 2: Veiligheid.
- Het programma Preventie met Gezag wordt betaald vanuit middelen die in het kader van het programma vanuit het ministerie beschikbaar zijn gesteld. Het ministerie heeft te kennen gegeven dat dit programma per 2027 stopt.

6. Partners en stakeholders

Wat zijn de belangrijkste partners en stakeholders voor dit programma?

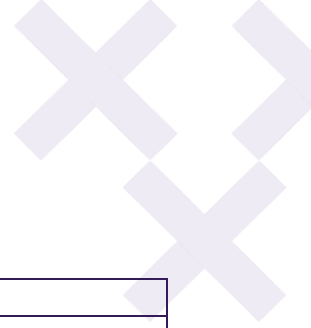
- Politie
- Openbaar Ministerie
- Regionaal Informatie en Expertise Centrum
- Brandweer/ Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant
- Geestelijke gezondheidszorg (GGD)
- Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGZ)
- Zorg- en Veiligheidshuis De Markiezen
- WijZijn
- Buurtpreventieteams

7. Bijlagen en overige feitelijkheden

Moet de raad en/of het college nog iets weten wat niet past binnen de vorige vragen? Zijn er bijlagen die noodzakelijk zijn om toe te voegen?

Niet van toepassing.

Programma 3 – Beheer openbare ruimte

Contactpersoon	Directeur Ruimte en Economie Dorrieth de Kok
Thema's	Verkeer en vervoer, civieltechnische kunstwerken, straatreiniging, wegen, openbaar groen, openbare verlichting, recreatieve voorzieningen en speelvoorzieningen

1. Waar staan we nu?

Wat hebben we de afgelopen periode bereikt? Wat is de stand van zaken van het beleid en de uitvoering van de kernopgave(n)? Wat zijn lopende projecten/dossiers?

Wat hebben we bereikt de afgelopen periode?

Basis op orde

Afgelopen periode is gewerkt om de basis op orde te krijgen, een voorbeeld hiervan is het wegonderhoud. Er is een Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) Verharde Wegen opgesteld waarin opgenomen is welke werkzaamheden de komende jaren uitgevoerd moeten worden en wat de benodigde budgetten zijn. Er is éénmalig een extra dotatie gedaan ten behoeve van het wegonderhoud. De afgelopen tijd, maar ook de komende jaren worden achterstanden in het wegonderhoud weggewerkt.

Van sectoraal naar integraal beheer

Voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte wordt al vele jaren gebruik gemaakt van de IBOR-systematiek, IBOR staat voor Integraal Beheer Openbare Ruimte. De IBOR systematiek is vooral intern (sectoraal) gericht (afdeling Beheer Openbare Ruimte, Buitendienst en Ruimtelijke en Civiele Projecten) en richt zich op Dagelijks Onderhoud, Groot Onderhoud en Vervangingsinvesteringen. De IBOR-systematiek wordt doorontwikkeld naar het Integraal Maatschappelijk Beheerkader (IMBK). Met het IMBK wordt er breder (integraal) gekeken in samenwerking met vele andere afdelingen en domeinen.

Meldingen en communicatie

Er is een nieuw meldingssysteem geïntroduceerd om op een betere manier in contact te komen met inwoners die een melding willen doen over gebreken in de openbare ruimte. Het nieuwe systeem (app zo gemeld, zo hersteld) vervangt de Buitenbeter-app. In de Buitenbeter app was het lastig was om een tussenbericht te sturen waarmee inwoners op de hoogte gebracht konden worden van de status van de melding. Ook is de afgelopen periode ingezet om meer te communiceren met inwoners over bijvoorbeeld uit te voeren werkzaamheden doormiddel van bewonersbrieven, informatie avonden en berichten via social media.

SROI

Veel gemeenten maken voor het uitvoeren van (onderhouds)werkzaamheden in de openbare ruimte gebruik van de diensten van het WVS, het WVS werkt met mensen die een afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Aan het begin van deze collegeperiode was de gemeente Bergen op Zoom een van de minste afnemers van het WVS voor het uitvoeren van onderhoud in de openbare ruimte (in vergelijking met andere gemeenten). In de afgelopen periode is samen met het WVS het doel gesteld de werkzaamheden uit te breiden en vooral ook betekenisvol werk toe te voegen aan het pakket. Dit is gebeurd door onder meer de samenwerking met het toepassen en onderhoud van het vaste planten

concept. Dit heeft gezorgd voor een hele ketenreactie in de omliggende gemeenten waar WVS dit mooie betekenisvolle werk mag uitvoeren. De hoeveelheid werk dat door het WVS uitgevoerd wordt in de openbare ruimte van Bergen op Zoom is flink gestegen, een mooi voorbeeld hiervan is het maaien van de gazons dat nu deels door het WVS uitgevoerd wordt.

Stand van zaken beleid en uitvoering kernopgave

De onderstaande plannen zijn de afgelopen periode herijkt:

- Grondstoffenbeleidsplan 2025-2029, [RVB24-0088](#)
- Gemeentelijk Waterprogramma 2024-2027, [RVB23-0069](#)
- Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2023-2027, [RVB22-0055](#)
- Nota Parkeernormen 2025, [RVB25-0078](#)
- Nota Mobiliteit 2025-2035, [RVB25-0077](#)

Lopende projecten / dossiers

De lopende projecten zijn:

- IMBK met daarbij de uitvoeringsplannen (oude beheerplannen)
- Uitvoering van het Grondstoffenbeleidsplan met de zoektocht naar een locatie voor een nieuwe milieustraat (grondstoffencentrum)
- Realisatie van een Grondstoffencentrum (circulair gebruik materialen openbare ruimte)
- Uitrollen van Schoon Emissie loos Bouwen (SEB)
- Vernieuwen van de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR)
- Uitvoeren pilots met circulaire / biobased materialen
- Actualiseren MJOP verharde wegen op basis van nieuwe wegininspecties

2. Wat is de relatie met huidig beleid, raads- en collegebesluiten?

Wat is het geldende beleid voor dit programma? Welke (raads)besluiten, -mededelingen, -brieven, moties of toezeggingen zijn relevant voor dit programma? Waar ligt ruimte voor nieuw beleid of koerswijziging?

De beleidsstukken die nu gelden voor de Openbare Ruimte:

- Grondstoffenbeleidsplan 2025-2029, [RVB24-0088](#)
- Erfgoedbeleid 2026-2032, [RVB25-0113](#)
- Nota Parkeernormen 2025, [RVB25-0078](#)
- Gebiedsvisie Brabantse Wal – Bergen op Zoom Oost (2010)
- Gemeentelijk Waterprogramma 2024-2027, [RVB23-0069](#)
- Groenstructuurplan (2006)
- Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2023-2027, [RVB22-0055](#)
- Nota Mobiliteit 2025-2035, [RVB25-0077](#)
- Strategische visie Theodorushaven (2009)
- Visie Binnenstad (2023), [RVB22-0076](#)
- Visie Duurzame Ontwikkeling (2014)

Koerswijzigingen zijn mogelijk bij de zaken die al wat ouder zijn zoals de Gebiedsvisie Brabantse Wal, Strategische visie Theodorushaven en Visie Duurzame Ontwikkeling.

Verder komen de stukken IMBK (nieuwe IBOR), Gemeentelijk Waterplan en Groenstructuurplan de komende periode (2026-2030) bij de raad voor te liggen.

3. Welke bestuurlijke keuzes, dilemma's of risico's zijn relevant?

Welke knelpunten, risico's of uitdagingen zijn er voor de komende bestuursperiode? Welke besluiten zijn belangrijk voor de komende bestuursperiode?

De belangrijkste uitdaging zit in het doorontwikkelen van integraal beheer naar ontwikkelend beheer. Hier hebben we de komende vier jaar voor nodig. Dit gaat voor een heel andere kijk zorgen op beheer. In de praktijk betekent dit dat er veel geïnvesteerd moet worden in de openbare ruimte om deze te laten passen bij de huidige tijdgeest. Hierdoor zullen sommige assets eerder afgeschreven zijn dan dat er van tevoren bedacht is. Verder kunnen er met het IMBK ook kansen gepakt worden om langlopende zaken waar inwoners tegen aan lopen aan te pakken.

Met de nieuwe Bergse Nota Mobiliteit komen wij jaarlijks in het beleidskader bij de gemeenteraad terug met agendering van thema's op basis van het uitvoeringsprogramma. Een grote uitdaging ligt er op het gebied van onze verkeerslichten en dan met name dynamisch verkeersmanagement. Dit aspect zal bij het beleidskader 2027 worden voorgelegd.

4. Wat staat er op de planning?

Wat wordt er de komende periode aangeboden aan de gemeenteraad?

Korte termijn (0-12 maanden)

- Integraal Maatschappelijk Beheerkader (IMBK) 2028-2032

Middellange termijn (1-4 jaar) en eventueel ook lange termijn (>4 jaar)

Middellange termijn

- Gemeentelijk Riolerings- en Waterplan (GRWP)

Lange termijn

- Nieuw IMBK (dan gaan we van integraal beheer naar ontwikkelend beheer)

5. Financiële borging

Hoe zijn de activiteiten structureel of incidenteel gefinancierd? Waar zijn de financiële middelen terug te vinden in de begroting en jaarstukken? Zijn reserves, voorzieningen of subsidies relevant? Welke financiële risico's of onzekerheden zijn er?

In programma 3 van de begroting zijn de budgetten opgenomen die beschikbaar zijn om de openbare ruimte te onderhouden. De benodigde budgetten (IBOR gelden) om ons bezit in stand te houden worden jaarlijks bepaald aan de hand van de afgesproken beeldkwaliteit, een actualisatie van het areaal en landelijke cijfers. Er wordt onderscheid gemaakt in: Dagelijks Onderhoud, Grootonderhoud en

Vervangingsinvesteringen. Daarnaast zijn er rioolgelden om de riolering in stand te houden en inkomsten vanuit de afvalstoffenheffing om alles te organiseren rondom het huishoudelijk afval.

6. Partners en stakeholders

Wat zijn de belangrijkste partners en stakeholders voor dit programma?

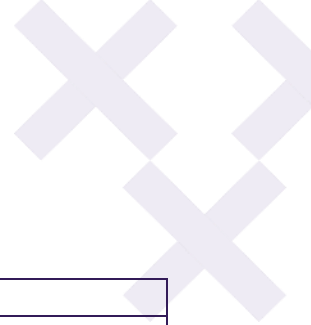
- WVS
- SAVER
- Samenwerking met diverse marktpartijen zoals aannemers en adviesbureaus
- Overheidsinstanties zoals Waterschap Brabantse Delta

7. Bijlagen en overige feitelijkheden

Moet de raad en/of het college nog iets weten wat niet past binnen de vorige vragen? Zijn er bijlagen die noodzakelijk zijn om toe te voegen?

Niet van toepassing.

Programma 4 – Economie

Contactpersoon	Directeur Ruimte en Economie Dorrieth de Kok
Thema's	Theodorushaven, economische ontwikkeling, Delta Agrifood Businesscentrum (DAB-lab), fysieke bedrijfsinfrastructuur (o.a. bedrijventerreinen), toeristenbelasting, evenementen, VVV

1. Waar staan we nu?

Wat hebben we de afgelopen periode bereikt? Wat is de stand van zaken van het beleid en de uitvoering van de kernopgave(n)? Wat zijn lopende projecten/dossiers?

In 2024 is de Pijlervisie Economie vastgesteld door de Gemeenteraad als belangrijkste beleidsdocument tot en met 2035. De eerste uitvoeringsagenda van deze Pijlervisie is opgesteld eind 2025 en zal jaarlijks worden herijkt. Naast de Pijlervisie Economie is er de afgelopen periode nog voortgang geboekt op diverse thema's.

Stedelijke Economie

Na de vaststelling van de visie Toekomstbeeld Binnenstad in 2023 door de Gemeenteraad zijn de verschillende ambities en ontwikkelprincipes richting implementatie gebracht.

- Behouden – en waar nodig herstellen – van de historische identiteit.
- We werken aan de leegstand door het compacter maken van de binnenstad.
- De vergroening van de binnenstad.
- Samenwerkingsverbanden zijn geïntensiveerd.

Duurzame Economie

Ontbinding Green Chemistry Campus (GCC)

De drie GCC-aandeelhouders hebben op 12 januari 2026 het formele besluit tot ontbinding van de GCC genomen. De financiële situatie van de GCC is eerder als 'zorgelijk' benoemd. Na 12 jaar is de GCC nog steeds voor een groot deel afhankelijk van publieke bijdragen en komen staatssteungrenzen in zicht. Met het ontbindingsbesluit is de zgn. vereffeningsfase in werking getreden, waarmee een externe vereffenaar de rechten en plichten van de GCC afwikkelt. Verwachting is dat daadwerkelijke sluiting van de GCC eind 2026 plaats zal vinden.

Convenant Biobased Bouwen en Telen in West-Brabant

Op 9 oktober 2025 ondertekenen zestien West-Brabantse gemeenten het convenant 'Biobased bouwen en telen in de regio West-Brabant'. In het convenant staan afspraken om het biobased bouwen en het telen van gewassen voor biobased bouwmaterialen in hun gemeente te stimuleren.

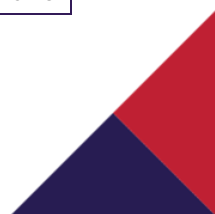
Werklocaties

De huidige bedrijventerreinen in Bergen op Zoom zorgen voor 1/3 van de werkgelegenheid. Tegelijkertijd wordt ongeveer de helft van de toegevoegde waarde (het geld dat wordt verdiend in de gemeente) die in de gemeente wordt gecreëerd, gerealiseerd op bedrijventerreinen. De ruimte voor bedrijven is schaars.

Nieuwe bedrijventerreinen: Schans VI, Ster van Lepelstraat en Auvergnepolder.

Bestaande bedrijventerreinen

Naast de ontwikkeling van nieuwe terreinen, is het van belang om de bestaande bedrijventerreinen te koesteren en daar waar nodig meer toekomstbestendig te maken. Ook is het noodzakelijk om in beeld te

krijgen welke locaties, onder voorwaarden, in aanmerking komen voor transformatie. In deze gevallen is het wenselijk om te onderzoeken op welke manier woningbouw samengaat met economische functies. Zeker kleinschalige bedrijvigheid met lage milieucategorieën kan gecombineerd worden met woningbouw. Transformatielocaties aan de randen van de stad zijn bij uitstek plaatsen waar ‘mengen’ tot efficiënt en zorgvuldig ruimtegebruik kan leiden. Dit kan er ook voor zorgen dat op bestaande bedrijventerreinen ruimte wordt vrijgespeeld.

Theodorushaven

De haven van Bergen op Zoom ontwikkelt zich tot een steeds belangrijkere economische pijler voor de regio. De binnenhaven fungeert zowel als hoogwaardige werklocatie als motor voor verduurzaming, ruimte-efficiëntie en bereikbaarheid. Door bundeling van watergebonden bedrijvigheid, stimulering van innovatie en versterking van de logistieke positie draagt de Theodorushaven bij aan een toekomstbestendige regionale economie.

De haven heeft naast een regionale ook een Europese betekenis. Door haar ligging tussen de havens van Terneuzen, Rotterdam en Vlaanderen en aan de Schelde-Seinecorridor vervult zij een strategische rol in internationale goederenstromen. Met de aanwijzing van de binnenhaven als nationaal belang in de Nota Ruimte 2025 ([Ontwerp-Nota Ruimte 2025](#)) ligt er een duidelijke opgave voor Bergen op Zoom om deze positie actief te benutten en te versterken.

Projecten gestart in 2025:

- Actualisatie havengeldverordening
- Onderzoek walstroomcapaciteit
- Onderzoek modernisering waterwegen
- Verankering watergebonden en hoge milieucategorie-kavels in de Omgevingsvisie

Vrijtijdseconomie & Recreatie

Wat hebben we de afgelopen periode bereikt?

De afgelopen raadsperiode is ingezet op het versterken van de vrijetijdseconomie als economische pijler, met een duidelijke verschuiving van losse initiatieven naar meer samenhang en professionalisering. Er is gewerkt vanuit de Pijlervisie Economie, waarbij vrijetijdseconomie expliciet is gekoppeld aan brede welvaart, leefbaarheid en regionale samenwerking. Concreet zijn stappen gezet in het verbeteren van de randvoorwaarden voor evenementen (vergunningverlening, ondersteuning organisatoren), het ontwikkelen van economische dragers voor erfgoed en het versterken van de regionale samenwerking binnen de Brabantse Wal via een gezamenlijke actieagenda. Een van de belangrijkste trajecten van de afgelopen periode is ook de businesscase rondom de VVV en het toewerken naar een nieuw verhaal voor Bergen op Zoom.

Wat is de stand van zaken van het beleid en de uitvoering van de kernopgave(n)?

Beleidsmatig is de vrijetijdseconomie verankerd in de Pijlervisie Economie en verder uitgewerkt via thematische en projectmatige aanpakken, zoals evenementenbeleid, erfgoedbeleid en regionale vrijetijdseconomie. Er is nog geen allesomvattend beleidsdocument “Vrijtijdseconomie”, maar wel een stevig beleidskader dat bestaat uit samenhangende visies, uitvoeringsagenda’s en projectcanvassen.

Wat zijn lopende projecten en dossiers?

Belangrijke lopende trajecten zijn:

- de verdere implementatie en doorontwikkeling van het evenementenbeleid en bijbehorende ondersteuning van organisatoren
- het project Economische Draggers voor Erfgoed, gericht op het duurzaam benutten van erfgoedlocaties als onderdeel van de lokale economie
- de Actieagenda Vrijtijdseconomie Brabantse Wal, waarin regionaal wordt samengewerkt aan programmering, marketing en vitale verblijfsrecreatie
- Thematische dossiers rond waterrecreatie en watersportverenigingen gekoppeld aan gebiedsontwikkeling
- De samenwerking op de schaal van de Stedelijke Regio West-Brabant waarbij 7 gemeenten, samen met onderwijs en ondernemers, invulling geven aan doelen op de thema's toerisme, recreatie, erfgoed en leefklimaat.

Arbeidsmarkt en Onderwijs

Arbeidsmarkt & Onderwijs is in de afgelopen raadsperiode expliciet toegevoegd aan het economisch domein, waarmee een belangrijke inhoudelijke verbreding is gerealiseerd. De focus is verschoven van losse onderwijs- of arbeidsmarkt vraagstukken naar een integrale benadering van human capital, passend bij regionale economische opgaven.

DAB

Sinds de aankoop van Delta Agrifood Business heeft het zich ontwikkeld tot minimaal een van de meest succesvolle innovatiehubs van West-Brabant. DAB is in staat gebleken om zowel inhoudelijk, in wijze van samenwerking en ook financieel succesvol te opereren.

Voor komend jaar staat de uitvoering van het raadsbesluit rondom vervreemding centraal en wordt gekeken op welke wijze wij DAB kunnen uitbreiden naar nog meer faciliteiten en bedrijven.

Erfgoed

Erfgoedbeleid "Bouwstenen van de toekomst" [RVB25-0113](#) is besloten in de raad.

Regionale Samenwerking

De afgelopen raadsperiode is de organisatie van SRWB opgebouwd en hebben we geanticipeerd op (subsidie- en beleids-) ontwikkelingen vanuit het Rijk, provincie en de GR RWB. Tevens nemen we als Bergen op Zoom deel aan deze organisatie op basis van de door de raad vastgestelde speerpunten vanuit de Pijlervisie Economie.

Positionering

In januari 2026 heeft de gemeenteraad ingestemd met het voorstel "De Makers van Morgen". Deze positionering vormt het sluitstuk van de Pijlervisies en de bestuursperiode en levert ons de broodnodige identiteit om Bergen op Zoom verder op de kaart te zetten.

2. Wat is de relatie met huidig beleid, raads- en collegebesluiten?

Wat is het geldende beleid voor dit programma? Welke (raads)besluiten, -mededelingen, -brieven, moties of toezeggingen zijn relevant voor dit programma? Waar ligt ruimte voor nieuw beleid of koerswijziging?

- Visie Binnenstad (2023), [RVB22-0076](#)
- Pijlervisie Economie (2024), [RVB24-0070](#)
- Uitvoeringsagenda Economie (2025), BW25-00615
- Evenementenbeleid (2025), BW25-018617
- Erfgoedbeleid 2026-2032, [RVB25-0113](#)
- Vestingvisie (2019), [RVB19-0024](#)
- Visie Buitengebied (2025), [RVB24-0088](#)
- Convenant Biobased Bouwen en Telen in West-Brabant (2025), BW25-00397
- Beleidsregels Binnenstad (2025), BW25-00097
- Strategisch rapport positionering 'De Makers van Morgen' (2026), [RVB25-0102](#)
- Scenariokaart VVV (2025), [U25-001641](#)

3. Welke bestuurlijke keuzes, dilemma's of risico's zijn relevant?

Welke knelpunten, risico's of uitdagingen zijn er voor de komende bestuursperiode? Welke besluiten zijn belangrijk voor de komende bestuursperiode?

- Integraal ontwikkelplan voor de Auvergnepolder.
- Verzelfstandiging DAB-Lab conform P&C cyclus.
- Besluit invoering Ondernemersfonds.
- Reorganiseren van de VVV richting een citymarketing organisatie.
- Schans 6: integraal programma van eisen (besluit college en beeldvormend gemeenteraad). Stedenbouwkundig plan en grondexploitatie (besluit college én gemeenteraad).
- Vaststellen archeologisch beleid (archeologische verwachtingen- en beleidskaart). Deze kaart stelt de verstoringsgrenzen vast en bepaalt wanneer archeologisch onderzoek noodzakelijk is voorafgaand aan bouwactiviteiten. Dit beleid heeft dus consequenties voor initiatiefnemers.
- Vaststellen cultuurhistorische waardenkaart. Het doel van deze kaart is, naast een informatieve functie, cultuurhistorische waarden te vertalen naar het nieuwe omgevingsplan. Voor de vertaling naar het omgevingsplan in omgevingsplanregels en voorschriften wordt t.z.t. een voorstel aan de raad voorgelegd.

4. Wat staat er op de planning?

Wat wordt er de komende periode aangeboden aan de gemeenteraad?

Korte termijn (0-12 maanden)

- Ster van Lepelstraat: Integraal programma van eisen (IPVE)

Middellange termijn (1-4 jaar) en eventueel ook lange termijn (>4 jaar)

- Ster van Lepelstraat: Omgevingsplan
- Schans VI: Omgevingsplan
- Auvergnepolder: afhankelijk van keuzes die gemaakt worden door college en raad. Maar het zal betrekking hebben op het opstellen van een visie of ontwikkelrichting in samenwerking met stakeholders en omgeving. Daar hoort ook fasering en prioritering bij.

5. Financiële borging

Hoe zijn de activiteiten structureel of incidenteel gefinancierd? Waar zijn de financiële middelen terug te vinden in de begroting en jaarstukken? Zijn reserves, voorzieningen of subsidies relevant? Welke financiële risico's of onzekerheden zijn er?

De meeste activiteiten zijn structureel gefinancierd binnen het budget van de afdeling. Additionele financiering is geregeld via:

- Stedelijke Economie: cofinanciering subsidie wordt gereserveerd in begroting als investering
- Werklocaties: ontwikkeling van de bedrijventerreinlocaties wordt gefinancierd vanuit de GREX'en
- Duurzame Economie: cofinanciering provincie en TNP-ondernemers voor de uitvoering van het programma Grote Oogst.
- VTE/Recreatie: voor 2026 en 2027 is een gedeelte van de toeristenbelasting bestemd voor de regionale samenwerking
- Arbeidsmarkt en Onderwijs: Gezien dit proces een toevoeging is aan de diensten die wij als gemeente leveren is er nog geen begroting vastgesteld. Met het vaststellen van de onderwijsagenda zullen deze (eventuele) kosten inzichtelijk gemaakt worden en meegenomen worden in de begroting.
- DAB-lab: Cofinanciering is gevonden door goedkeuring van een drietal programma's. Daarnaast is een JTF-project goedgekeurd. Hierdoor is niet alleen cofinanciering verkregen voor de eigen loonkosten, maar ook voor de uitbereiding van de faciliteiten. Ook delen de gevestigde bedrijven in deze cofinanciering, zodat we DAB verder kunnen ontwikkelen. DAB is hiervan de penvoerder. Daarnaast is DAB partner van het project Jack Bean. Dit project doet onderzoek naar het kweken van Jack Beans om daar urease uit te halen. Deze stof is belangrijk in de ontwikkeling van mobiele nierdialyseapparatuur.
- Erfgoed: subsidie instandhouding gebouwd erfgoed in reguliere begroting, subsidie herstel historische winkelpuien is gereserveerd in de begroting als investering; Linie van de Eendracht in begroting opgenomen als investering + 50% cofinanciering EU Interreg
- Regionale Samenwerking: bijdragen Rewin en RWB in programma 4, bijdrage SRWB in programma 1
- Positionering: binnen bestaande budgetten.

6. Partners en stakeholders

Wat zijn de belangrijkste partners en stakeholders voor dit programma?

- Regio West-Brabant (RWB)
- Stedelijke Regio West-Brabant (SRWB)
- Cirkelstad
- REWIN West-Brabant
- Brabantse Ontwikkel Maatschappij (BOM)
- Economic Board West-Brabant (EBWB)
- Bedrijventerreinenverenigingen (TNP/LMM/OM)
- MKB Bergen op Zoom
- VNO-NCW
- Regionale ondernemerskopgroep Vrijtijdseconomie
- Voortgezet-, beroeps- en hoger onderwijs in Bergen op Zoom, West-Brabant en omliggende streken
- Intergemeentelijke Sociale Dienst
- Provincie Noord-Brabant
- Marktpartijen die willen ontwikkelen in Bergen op Zoom, denk aan Intospace (Ster van Lepelstraat). In algemenere zin te denken aan publiek-private samenwerkingen.
- SKBN
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
- Monumentenhuis Brabant
- Vereniging Binnenstad
- Cultuurhistorisch Overleg 2.0 (overkoepelende samenwerking van alle cultuurhistorische verenigingen)
- Federatie Grote Monumentengemeenten
- EFFORTS
- Gemeente Woensdrecht, Steenbergen, Roosendaal en Tholen

7. Bijlagen en overige feitelijkheden

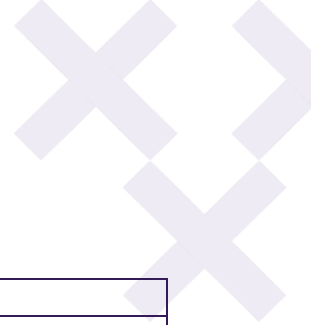
Moet de raad en/of het college nog iets weten wat niet past binnen de vorige vragen? Zijn er bijlagen die noodzakelijk zijn om toe te voegen?

Het Blauwe Hart

Binnen Focusproject Waterfront is veel participatie geweest. Hierbij is aangegeven dat recreatie en waterkwaliteit belangrijke onderdelen zijn van de woon- en leefkwaliteit rondom de Binnenschelde. Na de raadsvergadering van 19 februari 2025 zijn componenten als recreatie, waterkwaliteit en watersport uit het integrale plan van Waterfront gehaald.

Om deze opgave niet te laten vallen, en recht te doen aan de input van onze inwoners tijdens de participatie, is een voorstel in voorbereiding om met deze integrale blik naar de opgaves op de Binnenschelde en het Zoommeer te kijken om de toeristisch-recreatieve potentie beter te benutten waarbij de waterkwaliteit ook structureel aangepakt en verbeterd kan worden.

Programma 5 – Onderwijs

Contactpersoon	Directeur Sociaal en Veilig Jitske Pultrum
Thema's	Openbaar basisonderwijs, onderwijshuisvesting, onderwijsbeleid en leerlingzaken

1. Waar staan we nu?

Wat hebben we de afgelopen periode bereikt? Wat is de stand van zaken van het beleid en de uitvoering van de kernopgave(n)? Wat zijn lopende projecten/dossiers?

De gemeente voert wettelijke onderwijstaken uit op het gebied van onderwijshuisvesting, leerplicht, leerlingenvervoer, onderwijsachterstandenbeleid (OAB), voorschoolse educatie (VVE) en verbeteren basisvaardigheden volwassenen. De afgelopen periode is gewerkt aan structurele verbetering van voorzieningen, samenwerking en wettelijke naleving.

- In het Onderwijskansenplan 2024 - 2026 is het gemeentelijk beleid vastgelegd met betrekking tot de inzet van de geormerkte rijksmiddelen voor het onderwijsachterstandenbeleid.
- In 2023 is een nieuw convenant afgesloten m.b.t. het nieuwkomersonderwijs voor het primair onderwijs, waarbij het voortgezet nieuwkomersonderwijs als nieuwe convenantpartner is aangesloten.
- Er is een gemeentelijke visie op partnerschap met ouders in de voorschoolse educatie ontwikkeld. Op basis hiervan zijn diverse initiatieven gestart, zoals Thuis in Taal, Lezen op Recept en het Leesfeest in het Huis van de Wijk.
- Inbedding verordening leerlingenvervoer in de Integrale Verordening Sociaal Domein (RVB25-003)
- Jaarlijkse actualisatie van het Integraal Huisvestingsplan (IHP/RVB20-0026), met realisatie uitbreiding Islamitische Basisschool El Feth, extra lokalen voor de Aanloop, voorbereiding nieuwbouw basisschool De Grebbe en basisschool Kiemkade en verbouwing Bedrijfsverzamelgebouw tot tijdelijke onderwijslocatie.
- Uitvoering van de regeling m.b.t. de specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS).
- In 2025 is de Gemeenschappelijke Regeling Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten regio West-Brabant gewijzigd (RVB25-0086).
- In 2025 is een effectenkaart Beroepsonderwijs en een richtinggevend rapport versterking MBO-infrastructuur opgeleverd.
- In 2025 is gestart met een onderzoek naar de binnensportaccommodaties in Bergen op Zoom.
- In 2025 is gestart met een nieuwe werkwijze voor de Lokale Educatieve Agenda.
- In 2025 is binnen de regio West-Brabant, met ondersteuning van de VNG, gestart met de ontwikkeling van een regionale beleidsnota Kwaliteit en Toezicht Kinderopvang. Het traject bevindt zich inmiddels in een vergevorderd stadium en er ligt een concept-nota.

2. Wat is de relatie met huidig beleid, raads- en collegebesluiten?

Wat is het geldende beleid voor dit programma? Welke (raads)besluiten, -mededelingen, -brieven, moties of toezeggingen zijn relevant voor dit programma? Waar ligt ruimte voor nieuw beleid of koerswijziging?

Alle taken op het gebied van Onderwijs hebben een wettelijke basis; de beleidsvrijheid is beperkt, zie hieronder een toelichting met betrekking tot de relevante beleidskenmerken:

- Het Onderwijskansenplan 2024-2026 kende weinig beleidsvrijheid, omdat het Rijk strikte voorwaarden stelde aan de inzet van de middelen. Er wordt in 2026 een nieuw onderwijskansenplan 2027-2030 opgesteld. Hier ligt wel ruimte voor een koerswijziging, omdat er vanuit het Rijk meer beleidsvrijheid komt in de besteding van de middelen. Vanaf 2028 zal het onderwijskansenplan worden voorgelegd aan de gemeenteraad.
- Het IHP kent weinig beleidsvrijheid en wordt vastgesteld door de gemeenteraad; dit zal in 2026 worden herijkt op basis van de huidige staat van de schoolgebouwen en de hogere bouwkosten.
- Voor wat betreft het verbeteren van basisvaardigheden (laaggeletterdheid) is er weinig beleidsvrijheid; de gemeente beschikt niet over een eigen budget; het (WEB) budget wordt regionaal beheerd door de gemeente Breda en er is een regioplan. Dit plan wordt lokaal vertaald in een lokaal uitvoeringsplan.
- Ook ten aanzien van leerplicht en het doorstroompunt is er geen beleidsvrijheid; het budget zit bij de gemeente Breda als centrumgemeente.
- Pijlervisie Economie.
- Pijlervisie Sociaal en Veilig.

3. Welke bestuurlijke keuzes, dilemma's of risico's zijn relevant?

Welke knelpunten, risico's of uitdagingen zijn er voor de komende bestuursperiode? Welke besluiten zijn belangrijk voor de komende bestuursperiode?

De volgende uitdagingen zijn er de komende jaren:

- Nieuwe huisvesting Roncalli/MollerJuvenaat en Curio; zowel ruimtelijke inpassing, invulling vrijvallende locaties en financiering.
- Nieuwe wijze van financiering Onderwijskansenbeleid; van een specifieke uitkering naar een Bijzondere fondsuitkering.
- Een herijking van het Integraal Huisvestingsplan; uitdaging is de ruimte die hierin wordt opgenomen voor het realiseren van inclusief onderwijs.
- Nieuwe wetgeving: per 1 januari 2026 is de Wet Van School naar Duurzaam werk in werking getreden. Deze wet legt gemeenten nieuwe wettelijke verplichtingen op voor begeleiding van jongeren tot 27 jaar richting school of werk, en verplicht regionale samenwerking tussen onderwijs, doorstroompunten en gemeenten.
- De wettelijke Wet Politiegegevens-audits brengen structurele herstelmaatregelen met zich mee voor de verwerking van politiegegevens door leerplichtboa's. Dit vraagt om bestuurlijk keuzes over voldoende capaciteit binnen de organisatie om deze herstelmaatregelen tijdig en duurzaam op te pakken, om risico's op privacy-overtredingen en toezichtmaatregelen te voorkomen.

- Onderwijs aan nieuwkomers vanuit het AZC. Het is aan het COA om te bepalen waar deze kinderen naar school gaan. De gemeente heeft een voorkeur voor plaatsing op de bestaande nieuwkomersvoorzieningen Wereldwijs en de ISK.

4. Wat staat er op de planning?

Wat wordt er de komende periode aangeboden aan de gemeenteraad?

Korte termijn (0-12 maanden)

- Vaststellen Onderwijskansenplan 2027-2030
- Herijking IHP
- P&C cyclus Gemeenschappelijke Regeling Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten regio West Brabant: Kaderbrief 2027, Begroting 2027 en Jaarrekening 2026 Regionaal Bureau Leren West-Brabant

Middellange termijn (1-4 jaar) en eventueel ook lange termijn (>4 jaar)

P.m.

5. Financiële borging

Hoe zijn de activiteiten structureel of incidenteel gefinancierd? Waar zijn de financiële middelen terug te vinden in de begroting en jaarstukken? Zijn reserves, voorzieningen of subsidies relevant? Welke financiële risico's of onzekerheden zijn er?

In programma 5 van de begroting zijn de budgetten opgenomen met betrekking tot onderwijs.

- Het Rijk stelt via een specifieke uitkering (SPUK) geormerkte middelen beschikbaar ten behoeve van het onderwijskansenbeleid. Voorzien is dat de gemeente vanaf 2028 meer beleidsvrijheid gaat krijgen als de middelen vanuit het Rijk verstrekt gaan worden via een brede fondsuitkering.
- De gemeente bepaalt jaarlijks de kosten en investeringen op basis van het integraal huisvestingsplan voor het primair en speciaal onderwijs. Het beschikbare budget wordt jaarlijks geïndexeerd en aangepast op basis van de actuele behoefte aan onderwijshuisvesting.
- De vergoedingen ten behoeve van de huisvesting van het voortgezet onderwijs worden jaarlijks geïndexeerd en gebaseerd op de leerlingenaantallen.
- De middelen ten behoeve van het gymonderwijs worden bepaald op basis van het werkelijk gebruik door het primair en speciaal onderwijs. Ook dit vloeit voort uit de wettelijke taak op het gebied van onderwijshuisvesting.
- Bij de berekening van de hoogte van het gemeentefonds is rekening gehouden met de wettelijke taak van de gemeente op het gebied van onderwijshuisvesting.
- Het leerlingenvervoer worden bekostigd op basis van het contract met de vervoerder en wordt jaarlijks geïndexeerd. In de berekening van het gemeentefonds is ook rekening gehouden met de wettelijke taak van de gemeente om zorg te dragen voor het leerlingenvervoer.
- Ten aanzien van het verbeteren van basisvaardigheden (laaggeletterdheid) beschikt de gemeente Bergen op Zoom niet over eigen middelen. Centrumgemeente Breda beheert hiervoor een regionaal

budget, bedoeld voor zowel formeel als informeel onderwijs. Daarnaast beheert Breda een apart budget voor de organisatie en uitvoering van het regioplan verbeteren basisvaardigheden. Deze financiering loopt tot en met 2028, al neemt het landelijk beschikbare bedrag jaarlijks af.

6. Partners en stakeholders

Wat zijn de belangrijkste partners en stakeholders voor dit programma?

- Schoolbesturen PO/VO, samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs
- Kinderopvangorganisaties
- Gemeenten Brabantse wal en Tholen
- Vervoerder leerlingenvoer
- Samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs
- Gemeente Breda
- Uitvoeringsorganisatie Regionaal Bureau Leren West Brabant (RBL)
- Netwerksamenwerking (Brabantse Wal + Halderberge en Roosendaal)
- Bibliotheek West-Brabant
- Cubiss
- Curio
- Stichting Vrouwen Integratie Vandaag (VIV)
- WijZijn
- Samen in de Regio

7. Bijlagen en overige feitelijkheden

Moet de raad en/of het college nog iets weten wat niet past binnen de vorige vragen? Zijn er bijlagen die noodzakelijk zijn om toe te voegen?

Bijlagen:

- Onderwijskansenplan 2024-2026, BW23-00751
- Integrale verordening Sociaal Domein, [RVB25-0003](#)
- Integraal huisvestingsplan, [RVB20-0026](#)
- Uitvoeringsplan Leerplicht 2026-2028
- Convenant Netwerksamenwerking 2026-2031, BW25-00571
- Koersdocument Leerrecht en Doorstroompunt 2024-2026

Programma 6 – Sport, cultuur en recreatie

Contactpersoon	Directeur Sociaal en Veilig Jitske Pultrum
Thema's	Sportbeleid en activering, sportaccommodaties, cultuurpresentatie, productie en participatie (o.a. CKB), musea (o.a. Markiezenhof), cultureel erfgoed en media

1. Waar staan we nu?

Wat hebben we de afgelopen periode bereikt? Wat is de stand van zaken van het beleid en de uitvoering van de kernopgave(n)? Wat zijn lopende projecten/dossiers?

Sport

Afgerond:

- Sportbeleid integraal opgenomen in de Pijlervisie Sociaal & Veilig
- Bestuurlijk proces over de businesscase sport
- Sportclub APK: hoe staan de deelnemende sportverenigingen ervoor
- Opdrachtverstrekking aan de Fitfabriek

Lopende dossiers:

- Definitieve implementatie maatregelen businesscase sport
- Komen tot toekomstbestendige en vitale sportverenigingen
- Opstellen plan van aanpak sociaal veilige sportomgeving
- Opstellen sportaccommodatiebeleid
- Verbeteren van de beweegvriendelijke omgeving
- Inzet sport in wijkteams (SLT) als onderdeel van de transformatie Sociaal Domein
- Onderzoek toekomstbestendige binnensportaccommodaties

Cultuur

Afgerond:

- Businesscases afgerond: Theater de Maagd ([RVB22-0044](#)), CKB ([RVB25-0058](#)) en Markiezenhof ([RVB25-0087](#))
- [Koersdocument Toekomstbestendig CKB](#) vastgesteld ([RVB25-0058](#))
- Culturele huisvesting Bergse bouwclubs ([RVB23-0074](#)), en beleid- en subsidieregels bouwcultuur geformaliseerd ([U25-006908](#)).
- Cultuur integraal opgenomen in de [Pijlervisie Sociaal & Veilig](#) ([RVB24-0044](#)) en de Pijlervisie [Economie](#) ([RVB24-0070](#))
- [Uitvoeringsnota Cultuur Versterckt](#) vastgesteld
- Impuls voor cultuursector vanuit Rijkscompensatiemiddelen Corona Cultuur vastgesteld ([RVB26-0001](#))

Lopende dossiers:

- Vernieuwing subsidiestelsel Cultuur
- Implementatie businesscases Cultuur
- Inzet Rijkscompensatiemiddelen Corona Cultuur

- Koppeling transformatie Sociaal Domein, waaronder inzet cultuur als onderdeel van de Wijkteams (SLT)
- Huisvesting CKB

Bibliotheek

Afgerond:

- Nieuwe bibliotheeklocatie gerealiseerd in de Wittenhorst, Halsteren.
- Nieuwe bibliotheeklocatie gerealiseerd in Huis van de Wijk, Gageldonk.
- Verhoging van het basisbedrag per inwoner voor de Bibliotheek.
- Informatiepunten Digitale Overheid op de 3 Bibliotheek locaties.

Lopende dossiers: (zie verdere toelichting onder 3)

- Huisvesting Bibliotheek
- Wijziging WSOB (Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen) ([VNG](#))

2. Wat is de relatie met huidig beleid, raads- en collegebesluiten?

Wat is het geldende beleid voor dit programma? Welke (raads)besluiten, -mededelingen, -brieven, moties of toezeggingen zijn relevant voor dit programma? Waar ligt ruimte voor nieuw beleid of koerswijziging?

Sport

Geldend beleid:

- Pijlervisies [Sociaal & Veilig](#)
- Subsidieregels basissubsidie sport

Raadsaangelegenheden:

- Motie: Speeltuin Boulevard, [RMO23-0059](#)

Ruimte voor nieuw beleid of koerswijziging:

Mede door de bezuinigingen als gevolg van het focusakkoord 2020 zijn subsidies geschrapt en zijn investeringen doorgeschoven. Terwijl de noodzaak tot sport en bewegen toeneemt. Motorisch worden we minder vaardig wat een levenlang sporten en bewegen belemmerd. Evenals de (belangrijke) bijvangst van alle neveneffecten. Investeren in sport en bewegen is noodzakelijk en vraagt om koerswijziging en budgetverruiming.

Cultuur

Geldend beleid:

- Pijlervisie [Sociaal & Veilig](#) en Pijlervisie [Economie](#)
- Uitvoeringsnota [Cultuur Versterckt](#)
- Subsidieregeling cultuur 2017
- Beleidsregels cultuur 2024
- [Koersdocument Toekomstbestendig CKB](#)
- Landelijk cultuurbeleid:
 - Landelijk cultuurbeleid 2025–2026 zet de bestaande koers voort: kwaliteit, toegankelijkheid, fair pay, diversiteit & inclusie en gezonde bedrijfsvoering (BIS). De Raad voor Cultuur adviseert

o.a. over financiering, toezicht, AI, artistieke vrijheid en inkomens uit rechten. [raadvoorcultuur.nl]

- o Cultuurparticipatie en -beoefening blijven speerpunten in landelijke en regionale afspraken (2025–2028) [zoek.offic...akingen.nl], [vng.nl]

Raadsaangelegenheden:

- [Amendement Markiezenhof \(Governance\)](#)

Ruimte voor nieuw beleid of koerswijziging:

In punt 1 (waar staan we nu) staat een overzicht van vastgestelde beleidsdocumenten van de afgelopen bestuursperiode. Gezamenlijk vormen deze documenten een stevig en actueel beleidskader voor de komende periode. De opgave ligt vooral in het realiseren van de gemaakte keuzes. Tegelijkertijd constateren we dat er uitdagingen op ons afkomen (waaronder financiële) - zie punt 3. Dit vraagt om scherpe prioritering en realistische fasering in beleidsontwikkeling. Met betrekking tot de bibliotheek wordt per 2027 de gewijzigde Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen van kracht. Hiervoor moeten de bibliotheek en de gemeente een vierjarenprogramma opstellen.

3. Welke bestuurlijke keuzes, dilemma's of risico's zijn relevant?

Welke knelpunten, risico's of uitdagingen zijn er voor de komende bestuursperiode? Welke besluiten zijn belangrijk voor de komende bestuursperiode?

Sport

Knelpunten, risico's of uitdagingen:

- Verouderde accommodaties vragen om investeringen voor renovatie of nieuwbouw.
- De openbare ruimte is de sportaccommodatie van de toekomst. Hoe gaan we deze kwantitatief en kwalitatief inrichten als beweegvriendelijk?
- Toekomstbestendig maken/ houden van het verenigingsleven.
- Programmeren van de gezonde leefstijl in relatie tot sport en bewegen.
- Integraal benutten van de kracht van sport en bewegen binnen de transformatie Sociaal Domein.
- Eventueel toenemende druk op bestaand voorzieningenaanbod als gevolg van de woningbouwopgave. Bij de uitbreidingsplannen en de groei van het inwonersaantal moet integraal gekeken worden welke consequenties dit heeft op het voorzieningenaanbod. Een optie is om investeringen via bovenplanse kosten mee te nemen bij woningbouw ontwikkelingen.

Cultuur

Knelpunten, risico's of uitdagingen:

- Stijgende kosten (o.a. lonen, energie en huisvesting) worden niet volledig gecompenseerd via indexatie van gemeentelijke cultuursubsidies en zet de financiële continuïteit van de culturele kerninstellingen (basisinfrastructuur) onder druk.
- De implementatie van het vastgoedbeleid met kostprijsdekkende huur vormt een belangrijke uitdaging, dit vraagt om een vertaling naar de werkwijze in de huur- en subsidierelaties voor de culturele sector.

Belangrijkste opgaven voor komende bestuursperiode (vanuit VNG):

- Financiële continuïteit en veerkracht:

- Het blijft essentieel om cultuur te beschermen tegen bezuinigingen, mede gezien de financiële risico's vanaf 2026–2028 (“ravijnjaar”) waardoor cultuurbudgetten veelal onder druk staan.
- Actief inzetten op integrale financieringsmodellen en verbinding met andere domeinen (zorg, welzijn, onderwijs, leefbaarheid) helpt culturele voorzieningen overeind te houden.
- Versterken van lokale én regionale culturele infrastructuur:
 - Bibliotheken, podia, musea en verenigingen blijven pijlers van lokale cultuurdeelname. Investerings zijn nodig voor:
 - duurzame huisvesting,
 - toegankelijke voorzieningen,
 - vernieuwde bibliotheekfuncties (o.a. educatie, ontmoeting).
- Verhogen van cultuurparticipatie en kansengelijkheid:
 - Grote rol voor cultuureducatie, amateurkunst, talentontwikkeling en erfgoedparticipatie zoals vastgelegd in de bestuurlijke afspraken cultuurbeoefening.
 - Extra aandacht voor wijken, jeugd, kwetsbare groepen en verschillen tussen stad/dorp.
- Goed bestuur en gezonde arbeidsmarkt:
 - Toezicht, governance en fair practice blijven speerpunten — mede door signalen over misstanden en noodzaak tot verbeterd toezicht.
- Duurzaamheid en toekomstbestendigheid:
 - Steeds sterker verankerd in beleid en subsidiestelsels; opgave voor culturele instellingen én gemeenten om hier actief op in te zetten.
 - Gemeenten moeten instellingen ondersteunen bij digitale strategieën (publieksbereik, digitale productie, data).
 - Ruimte bieden voor innovatieprojecten en digitale vaardigheden.

Bibliotheek

- Aanpassing van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen
 - Per 2027 wordt de gewijzigde Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen van kracht. Hiervoor moeten de bibliotheek en de gemeente een vierjarenprogramma gaan opstellen.
- Samenwerkingsconvenant Bibliotheek West-Brabant
 - In samenwerking met 7 andere gemeenten (Rucphen, Roosendaal, Zundert, Moerdijk, Steenberg, Halderberge, Woensdrecht) draagt Bergen op Zoom de zorg voor de Bibliotheek West-Brabant. De afspraken hierover zijn vastgelegd in een samenwerkingsconvenant. De looptijd van het huidige convenant is 2024- 2027, hierna moeten de afspraken herijkt worden.
- Huisvesting Bibliotheek West-Brabant (locatie: centrum)
 - De Bibliotheek is in het centrum gevestigd, deels in het Markiezenhof (eigendom gemeente) en deels aan de Kortemeestraat 17 (huur door gemeente; eigendom particulier). Al vele jaren is sprake van de wens om de bibliotheek ruimte effectiever in te zetten. Dit vraagstuk vraagt naar verwachting in de komende periode om een toekomstbestendig besluit.

4. Wat staat er op de planning?

Wat wordt er de komende periode aangeboden aan de gemeenteraad?

Korte termijn (0-12 maanden)

P.m.

Middellange termijn (1-4 jaar) en eventueel ook lange termijn (>4 jaar)

P.m.

5. Financiële borging

Hoe zijn de activiteiten structureel of incidenteel gefinancierd? Waar zijn de financiële middelen terug te vinden in de begroting en jaarstukken? Zijn reserves, voorzieningen of subsidies relevant? Welke financiële risico's of onzekerheden zijn er?

Sport

De sport budgetten zijn grotendeels structureel gefinancierd en terug te vinden in de begroting, programma 6:

- Taakveld 5.1 - sportstimulering: bestaande uit de basissubsidie, subsidie Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) en middelen ter bevordering van het kennisniveau van personeel.
- Taakveld 5.2 - sportaccommodaties: bestaande uit de kosten voor o.a. beheer en onderhoud van accommodaties en de exploitatievergoedingen sportbedrijf BV voor de zwembaden en binnensportaccommodaties.

Bijzonderheden: de afgelopen 4 jaar ontving de gemeente middelen voor de uitvoering van het Sportakkoord en de BRC als onderdeel van het GALA. Looptijd was 2023 – 2026. Hoe dit in de toekomst wordt ingericht is nog niet bekend, wel dat de middelen structureel zijn, waarbij een korting van 10% wordt toegepast.

Cultuur

De budgetten cultuur zijn grotendeels structureel gefinancierd en terug te vinden in de begroting, programma 6:

- Taakveld 5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie.
- Taakveld 5.4 Musea. Onder de cultuurbudgetten valt ook het CKB en het Markiezenhof én het cultureel vastgoed.

Bibliotheek

Het budget voor de bibliotheek is grotendeels structureel gefinancierd en terug te vinden in de begroting, programma 6.

- Taakveld 5.6- Media.

Bijzonderheden:

- De Bibliotheek wordt incidenteel gefinancierd door middelen voor Onderwijskansenbeleid (OKB-middelen). Deze middelen worden ingezet ten behoeve van o.a. De Bibliotheek op School. Vanaf

2027/2028 worden hier landelijk structureel middelen voor vrij gemaakt. Echter is niet bekend op welke manier deze middelen uitgekeerd gaan worden.

- Tot en met 2025 kreeg de Bibliotheek incidentele IDO middelen. Vanaf 2026 zijn deze middelen structureel.

6. Partners en stakeholders

Wat zijn de belangrijkste partners en stakeholders voor dit programma?

Sport

- Sportbedrijf Bergen op Zoom BV
- Sportverenigingen
- Commerciële sportaanbieders
- Zorg- en welzijnsaanbieders
- lokale/provinciale/landelijke partners zoals: sportbonden, VNG, VSG, provincie NB

Cultuur

- Basisinfrastructuur (kerninstellingen): De culturele basisinfrastructuur van Bergen op Zoom bestaat uit vier kerninstellingen Theater de Maagd, Poppodium Gebouw-T, Het Markiezenhof en de Bibliotheek West Brabant. De culturele basis wordt gecompliceerd door een gemeentelijke instelling voor cultuureducatie-, participatie en amateurkunst, het CKB.
- Culturele verenigingen en stichtingen.
- Zelfstandige creatieve makers.
- Regionale/provinciale/landelijke partners: o.a. Kunstloc Brabant, Provincie, LKCA, VNG (waaronder zitting in Koperlopergroep Cultuur) en Midstadbrabant.

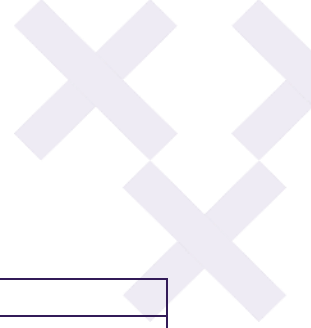
Bibliotheek

- Zie het punt Basisinfrastructuur hierboven bij Cultuur.
- Gemeente Rucphen, Roosendaal, Zundert, Moerdijk, Steenbergen, Halderberge, Woensdrecht
- Kinderopvang, Onderwijs.
- Welzijnspartners.

7. Bijlagen en overige feitelijkheden

Moet de raad en/of het college nog iets weten wat niet past binnen de vorige vragen? Zijn er bijlagen die noodzakelijk zijn om toe te voegen?

Niet van toepassing.

Programma 7 – Wmo en Jeugd

Contactpersoon	Directeur Sociaal en Veilig Jitske Pultrum
Thema's	Wmo, jeugd, beschermd wonen, gezondheidszorg, samenkracht en burgerparticipatie, asiel en migratie, voorliggend veld

1. Waar staan we nu?

Wat hebben we de afgelopen periode bereikt? Wat is de stand van zaken van het beleid en de uitvoering van de kernopgave(n)? Wat zijn lopende projecten/dossiers?

Transformatie sociaal domein

Doelstelling: Doorlopende opgave om ondersteuning toekomstbestendig, houdbaar en betaalbaar te maken door passende ondersteuning te bieden en kosten beheersbaar te houden.

- Beschikbare ondersteuning: sociale basis versterken en collectieve voorzieningen aanbieden.
- Betaalbare ondersteuning: tekorten dempen, preventie inzetten en minder afhankelijk zijn van dure individuele trajecten.

Belangrijkste veranderingen:

- Gebiedsgerichte wijkteams: nieuwe wijkteams door de hele gemeente in 5 gebieden, verschillende organisaties werken samen in één loket voor ondersteuning, voorkomt escalatie en dure zorg. Voor een aantal gebieden worden nog locaties gezocht.
- Indicatievrije dagbesteding: vrij toegankelijk, stimuleert meedoen en sociale contacten, meer grip op kosten door collectieve organisatie.
- Sociale basis versterken: Ondersteuning van verenigingen en ontmoetingsplekken voor sneller signaleren en hulp bieden.
- Versnelde korte-termijn initiatieven: via kansrijke businesscases zoals: trajectvoorzieningen op scholen, datagedreven analyse en monitoring van zorggebruik. Doelmatige huishoudelijke hulp: alleen voor wie het echt nodig heeft, kosten beheersbaar.

Meer informatie te vinden via [deze praatplaten](#) over de Transformatie en de Wijkteams.

Subsidie sociale basis

Huidig en nieuw subsidiebeleid

De gemeente werkt aan een nieuw subsidiebeleid dat aansluit bij de Pijlervisie Sociaal en Veilig, met als doelen:

- Verminderen van administratieve lasten.
- Loskoppelen van kleine subsidieontvangers van het professioneel sociaal werk.
- Beoogde ingangsdatum: subsidiejaar 2027.

Relatie met Transformatie Sociaal Domein

In het programma Transformatie Sociaal Domein verschuift de focus naar ondersteuning dichtbij in de wijken. Professioneel welzijnswerk en het sociaal beheer van ontmoetingscentra worden ondergebracht bij de 5 Wijkteams. Door deze ontwikkeling kunnen mogelijk onderdelen die nu via subsidies worden

gefinancierd worden aangepast. De ingangsdatum van het nieuwe subsidiebeleid wordt afgestemd op de formele start van de Wijkteams en de contractaanpassingen.

Uitvoering van de zorgakkoorden

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en Integraal Zorgakkoord (IZA)

De gemeente werkt via het GALA aan het versterken van preventie, gezondheid en de sociale basis, onder andere op het gebied van sport en bewegen, mentale gezondheid en het terugdringen van gezondheidsachterstanden. Regionaal wordt binnen West-Brabant samengewerkt aan de uitvoering van het IZA, gericht op het toekomstbestendig houden van de zorg en het versterken van de samenwerking tussen het sociaal en medisch domein. Vanaf 2027 worden deze akkoorden samengebracht in het Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA), waarin afspraken over zorg, welzijn en preventie verder worden geïntegreerd. Dit vraagt ook vanuit onze gemeente blijvende inzet op regionale samenwerking en preventie.

Vorming GR Jeugd West Brabant West

Met de vorming van de Gemeenschappelijke Regeling West-Brabant West leggen de deelnemende gemeenten afspraken vast over de regionale organisatie van de jeugdhulp. Wettelijke verplichting vanaf 1 januari 2027 vanuit de Wet Verbetering Toegankelijkheid Jeugdzorg. De GR borgt samenwerking, gezamenlijke verantwoordelijkheid en efficiënte uitvoering, zodat jeugdigen sneller en passend geholpen worden. Definitieve besluitvorming door alle 9 gemeenten in regio West Brabant West in najaar 2026.

Locatie voor Asielopvang

De gemeente werkt aan de realisatie van een opvanglocatie voor asielzoekers, met een verwachte opening in 2026. Dit vraagt van de gemeente voorbereiding op de lokale uitvoering, onder andere op het gebied van begeleiding, participatie, onderwijs, zorg en verbinding met de omgeving. Daarnaast ontvangt de gemeente middelen vanuit het Rijk voor de opvang en begeleiding. Op basis van de motie Plein13 zal de gemeenteraad nog een nadere afweging moeten maken over de inzet en besteding van deze middelen.

2. Wat is de relatie met huidig beleid, raads- en collegebesluiten?

Wat is het geldende beleid voor dit programma? Welke (raads)besluiten, -mededelingen, -brieven, moties of toezeggingen zijn relevant voor dit programma? Waar ligt ruimte voor nieuw beleid of koerswijziging?

Pijlervisie Sociaal & Veilig

Deze is vastgesteld in 2024 en richt zich op preventie, meedoen, gezondheid en veiligheid. Kernprincipes: werken dichtbij inwoners, versterken sociale netwerken, vroegsignalering, duurzaam gebruik van middelen en partners. De uitvoeringsagenda vertaalt de visie naar concrete acties en verantwoordelijkheden voor gemeentelijke organisatie en maatschappelijke partners.

De Integrale Verordening Sociaal Domein 2025

Vervangt deelverordeningen en stimuleert integraal werken: samenhang Wmo, Jeugd, participatie en andere ondersteuningsvormen; vereenvoudigde processen rondom melding, toegang en toewijzing; preventief en licht inzetten waar mogelijk, zwaar waar nodig.

Regiovisie jeugd 2026- 2030

De regiovisie West-Brabant West geeft richting aan de jeugdhulp door te focussen op vroegsignalering, snelle en passende hulp, en goede samenwerking tussen gemeenten, zorgaanbieders en maatschappelijke partners. Motto: 'handel alsof het je eigen kind is'.

Transformatieplan sociaal domein

Plan om uitvoering te geven aan de transformatie sociaal domein waarbij ook is besloten om voor 2 jaar in totaal 4,4 miljoen euro te investeren om de doelen van de transformatie te halen (voor inhoud zie blok 1). Hiermee wordt ook uitvoering gegeven aan de motie 'Grip op Jeugdzorg'.

Plan van aanpak GALA, subsidieregeling GALA

Het regioplan IZA West-Brabant West & West Brabant Oost

3. Welke bestuurlijke keuzes, dilemma's of risico's zijn relevant?

Welke knelpunten, risico's of uitdagingen zijn er voor de komende bestuursperiode? Welke besluiten zijn belangrijk voor de komende bestuursperiode?

Transformatie: Wijkteams in 2027

Vanuit de transformatie en de vorming van de Stevige Lokale Teams (wijkteams) worden het professioneel welzijnswerk en het sociaal beheer van ontmoetingscentra ondergebracht bij de Wijkteams. Hierdoor kunnen onderdelen die nu via subsidies worden gefinancierd worden aangepast of anders bekostigd, afgestemd op de start van de Wijkteams en de bijbehorende contractaanpassingen.

Een belangrijk aandachtspunt is het borgen van de continuïteit van bestaande voorzieningen en initiatieven in de wijken, evenals de aansluiting van vrijwilligers en maatschappelijke organisaties op de nieuwe werkwijze. Belangrijke besluiten in de komende bestuursperiode betreffen de inrichting en financiering van welzijnsactiviteiten binnen de Wijkteams en eventuele aanpassingen in het subsidiebeleid en contracten met partners.

"Samen sterker"-traject GGD West Brabant & Hart voor Brabant:

Binnen het traject Samen sterker wordt onderzocht hoe de samenwerking tussen GGD West-Brabant en GGD Hart voor Brabant in de toekomst wordt vormgegeven. Hierbij ligt een bestuurlijke keuze voor tussen voortzetting van de samenwerking of een fusie van beide organisaties. Deze keuze heeft gevolgen voor governance, financiële afspraken en de organisatie van publieke gezondheidszorg in de regio. In de komende bestuursperiode moet een besluit worden genomen over de toekomstige samenwerkingsvorm en de bijbehorende bestuurlijke en financiële inrichting.

Asiel en migratie

De gemeente werkt aan verschillende opgaven rondom opvang en huisvesting van nieuwe inwoners. Zo wordt gewerkt aan een tussenvoorziening voor de opvang van Oekraïners en statushouders en aan de opening van een opvanglocatie voor asielzoekers, waarbij de verwachte opening in 2026 plaatsvindt. Daarnaast wordt gewerkt aan een plan van aanpak voor arbeidsmigranten, gericht op onder andere huisvesting, begeleiding en integratie. Uitdagingen liggen in de organisatie van opvang, begeleiding en participatie, evenals de druk die dit kan leggen op lokale voorzieningen zoals onderwijs, zorg en maatschappelijke ondersteuning. Belangrijke besluiten betreffen de inrichting van opvanglocaties, de

inzet van beschikbare middelen (onder andere conform motie Plein13) en het vaststellen van het plan van aanpak voor arbeidsmigranten.

Maatschappelijke opvang/Beschermd Wonen

In de stad wordt overlast ervaren van dak- en thuislozen, terwijl tegelijkertijd de opvang voor kwetsbare mensen die zijn uitgevallen uit reguliere ondersteuning onder druk staat. Bestaande voorzieningen, zoals Domus en De Kade, vervullen hierin een belangrijke rol maar ervaren toenemende druk.

Om voldoende opvangcapaciteit en passende ondersteuning te blijven bieden, moet een nieuwe locatie voor maatschappelijke opvang worden gerealiseerd. Belangrijke besluiten in de komende bestuursperiode hebben betrekking op de locatiekeuze, realisatie en financiering van deze voorziening en op de verdere inrichting van de maatschappelijke opvang en beschermd wonen in de gemeente.

Volksgezondheid en preventie

Om te werken van zorg naar gezondheid, wordt vanuit landelijke akkoorden zoals het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het toekomstige Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) ingezet op preventie en samenwerking tussen zorg en het sociaal domein.

Belangrijke onderwerpen die spelen in de komende bestuursperiode hebben betrekking op de voortzetting en financiering van preventieprogramma's, de voorbereiding op de invoering van het AZWA.

WMO

Door vergrijzing en complexere ondersteuningsvragen neemt de vraag naar voorzieningen vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) -evenals landelijk- toe. Knelpunten zijn onder andere de druk op de capaciteit bij aanbieders en de betaalbaarheid van voorzieningen.

Belangrijke onderwerpen in de komende bestuursperiode betreffen het beleid voor wijkgerichte Wmo-voorzieningen, het versterken van preventie en zelfredzaamheid van inwoners via de transformatie sociaal domein.

Jeugdwet / jeugdhulp

De vraag naar jeugdhulp blijft -evenals landelijk- toenemen door meer complexe problematiek (zoals stress, armoede, scheidingen en multiproblematiek), een toename van psychische klachten onder jongeren en doordat het taboe op hulpvragen afneemt bijvoorbeeld bij jongeren met psychische problematiek, multiprobleemgezinnen en jeugd met een licht verstandelijke beperking (LVB). Tegelijkertijd staat de capaciteit bij aanbieders onder druk en blijven de kosten stijgen. Belangrijke onderwerpen in de komende bestuursperiode zijn de af- en ombouw van Jeugdzorg Plus (gesloten jeugdzorg), de verdere inrichting van regionale samenwerking binnen West-Brabant West richting de Gemeenschappelijke Regeling en het versterken van preventie en ondersteuning in de sociale basis en de samenwerking met het onderwijs.

4. Wat staat er op de planning?

Wat wordt er de komende periode aangeboden aan de gemeenteraad?

Korte termijn (0-12 maanden)

- Aangepaste Integrale Verordening Sociaal Domein (omgekeerde verordening)
- Gemeenschappelijke regeling Jeugd West Brabant West in najaar 2026
- 'Samen sterker' traject van de GGD West Brabant en GGD hart voor Brabant; keuze tussen verlenging van de samenwerkingsovereenkomst of een fusie

Middellange termijn (1-4 jaar) en eventueel ook lange termijn (>4 jaar)

P.m.

5. Financiële borging

Hoe zijn de activiteiten structureel of incidenteel gefinancierd? Waar zijn de financiële middelen terug te vinden in de begroting en jaarstukken? Zijn reserves, voorzieningen of subsidies relevant? Welke financiële risico's of onzekerheden zijn er?

- Wmo
 - Financiering: structureel
 - Risico's: stijgende vraag en kosten
- Jeugd
 - Financiering: structureel via algemene uitkering
 - Begroting: kosten in programma 7 stijgen sterker dan rijksbijdrage
 - Risico's: stijgende vraag en kosten
- Transformatiebudgetten sociaal domein
 - Financiering: incidenteel (max. 2 jaar)
 - Reserves/subsidies: tijdelijke subsidies
 - Risico's: structurele lasten na afloop middelen
- GALA
 - Financiering: incidenteel via SPUK (t/m 2026)
 - Begroting: programma 7; geen structurele dekking
 - Reserves/subsidies: SPUK
 - Risico's: wegvallen financiering na 2026
- IZA
 - Financiering: incidenteel (SPUK, ZonMw, transformatiemiddelen)
 - Reserves/subsidies: ZonMw/IZA-middelen
 - Risico's: tijdelijke middelen
- IZA transformatieplan Mentale Gezondheid
 - Financiering: incidenteel (IZA-transformatiemiddelen)
 - Reserves/subsidies: tijdelijke middelen
 - Risico's: vervolgcosten zonder structurele dekking
- AZWA

- Financiering: nog onbekend (vanaf 2027).
- Begroting: nog niet opgenomen.
- Risico's: mogelijke structurele lasten zonder duidelijk financieel kader.

6. Partners en stakeholders

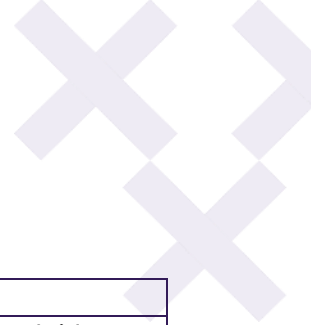
Wat zijn de belangrijkste partners en stakeholders voor dit programma?

- Zorgaanbieders Wmo
- Stichting Verenigde Wijkcentra (SWV)
- Wijzijn
- Leger des Heils
- GGZ WNB
- Stadlander
- Scouting
- Wijk- en buurtverenigingen
- Ouderenorganisaties
- Jeugdorganisaties
- Jeugdregio West Brabant West
- ISD-Brabantse Wal
- Zi2T
- Spring jeugdprofessionals
- Zorgaanbieders Jeugd (contractmanagement via Zi2T)
- GGD
- Zorg- en welzijnspartijen in West-Brabant
- Zorgkantoor
- Zorgverzekeraar CZ
- VNG
- Ministerie VWS

7. Bijlagen en overige feitelijkheden

Moet de raad en/of het college nog iets weten wat niet past binnen de vorige vragen? Zijn er bijlagen die noodzakelijk zijn om toe te voegen?

Niet van toepassing

Programma 8 – Werk en inkomen

Contactpersoon	Directeur Sociaal en Veilig Jitske Pultrum
Thema's	Inkomensregelingen (o.a. bijstand, schuldhulp en minimabeleid), begeleide participatie, arbeidsparticipatie

1. Waar staan we nu?

Wat hebben we de afgelopen periode bereikt? Wat is de stand van zaken van het beleid en de uitvoering van de kernopgave(n)? Wat zijn lopende projecten/dossiers?

Onderzoek naar uitvoering Participatiewet

In 2024 en 2025 hebben de ISD Brabantse Wal, het Werkplein Hart van West-Brabant en de WVS gezamenlijk onderzocht hoe de uitvoering van de Participatiewet kan worden verbeterd. Dit gebeurt vanaf de zomer 2025 via het programma Wegwijzer. Inwoners krijgen daarbij één gezamenlijk intakegesprek, zodat zij hun verhaal niet steeds opnieuw hoeven te vertellen. De hulp wordt aangepast aan wat iemand nodig heeft en wil. Hierdoor kunnen mensen sneller beginnen met werk, een opleiding of andere activiteiten. De organisaties werken beter samen en medewerkers krijgen extra training om inwoners beter te begeleiden.

Meer aandacht voor sociale activering

Een groot gedeelte van de uitkeringsgerechtigden heeft een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Zij kunnen niet op korte termijn toegeleid worden naar werk. In de afgelopen periode zijn we gestart met sociale activering van deze om hen te ondersteunen in het deelnemen aan de samenleving door het verrichten van onbeloonde maatschappelijk zinvolle activiteiten.

Onderzoek Rekenkamer en Beleidsplan Schuldhulpverlening

In 2024 heeft de Rekenkamer het beleid en de uitvoering van de schuldhulpverlening en armoedebestrijding in onze gemeente onderzocht en een rapport met aanbevelingen opgeleverd. Naar aanleiding hiervan is toegezegd om in het nieuw op te stellen Beleidsplan Schuldhulpverlening doelen en bijbehorende indicatoren op te nemen en een hoofdstuk over armoede. Daarnaast is toegezegd dat de gemeenteraad wordt betrokken in het proces voor het nieuwe Beleidsplan Schuldhulpverlening ([RVB24-0067](#)).

Het concept Beleidsplan Schuldhulpverlening 2025-2029 is eind 2025 gevoelspeilend voorgelegd aan de gemeenteraad (Commissie Mens, Maatschappij en Vrije Tijd, 9 december 2025, [RMD25-0009](#)). In 2026 volgt de definitieve besluitvorming door de gemeenteraad.

Actieplan armoedeverzachting

De gemeenteraad heeft in de vergadering van 9 november 2023 besloten om middelen beschikbaar te stellen voor armoedeverzachting. In het Actieplan Armoedeverzachting is uitgewerkt hoe deze middelen worden ingezet. Deze worden onder ander ingezet voor de Hulpgids, menstruatiehulp, kledingbank, babystartpakketten, project Energiefixers, armoededashboard en community-vorming. Het actieplan loopt tot eind 2026.

2. Wat is de relatie met huidig beleid, raads- en collegebesluiten?

Wat is het geldende beleid voor dit programma? Welke (raads)besluiten, -mededelingen, -brieven, moties of toezeggingen zijn relevant voor dit programma? Waar ligt ruimte voor nieuw beleid of koerswijziging?

Geldende beleid

- Pijlervisie Sociaal en Veilig, [RVB24-0044](#)
- Beleidsplan Schuldhulpverlening 2020 -2024, [RVB24-0067](#)

3. Welke bestuurlijke keuzes, dilemma's of risico's zijn relevant?

Welke knelpunten, risico's of uitdagingen zijn er voor de komende bestuursperiode? Welke besluiten zijn belangrijk voor de komende bestuursperiode?

Uitdagingen

- Balans zoeken tussen vergroten menselijke maat en maatwerk enerzijds en bewaking van budgetten anderzijds: de Participatiewet wordt in de periode 2026–2027 stapsgewijs aangepast onder de naam *Participatiewet in Balans*. Doel van deze wetswijziging is het vereenvoudigen van regels, het vergroten van de menselijke maat en het bieden van meer ruimte voor maatwerk en participatie. Dit betekent dat ook de gemeente Bergen op Zoom via de ISD Brabantse Wal werkt aan eenvoudigere regels en betere toegankelijkheid voor inwoners. Gevolg hiervan kan echter wel zijn dat er een groter beroep op regelingen wordt gedaan, waardoor de kosten voor de gemeente stijgen en dat budgetten worden overschreden.

4. Wat staat er op de planning?

Wat wordt er de komende periode aangeboden aan de gemeenteraad?

Korte termijn (0-12 maanden)

- Beleidsplan Schuldhulpverlening

Middellange termijn (1-4 jaar) en eventueel ook lange termijn (>4 jaar)

P.m.

5. Financiële borging

Hoe zijn de activiteiten structureel of incidenteel gefinancierd? Waar zijn de financiële middelen terug te vinden in de begroting en jaarstukken? Zijn reserves, voorzieningen of subsidies relevant? Welke financiële risico's of onzekerheden zijn er?

De gemeente ontvangt op verschillende manieren middelen voor de uitvoering van programma 8:

- Specifieke uitkeringen (SPUK's):
 - Het BUIG (Budget Uitkeringen en Inkomensvoorzieningen Gemeenten) is het geld dat de gemeente krijgt van het Rijk om bijstandsuitkeringen te betalen. Het gaat om algemene bijstand en regelingen voor specifieke groepen, zoals IOAW en IOAZ. De hoogte van het budget hangt af van CBS-gegevens over bijvoorbeeld werkloosheid en inkomen, de ontwikkeling van prijzen en de inzet van loonkostensubsidies. Het Rijk informeert de gemeenten drie keer per jaar over de hoogte van het BUIG-budget: in oktober (voorlopig budget voor het volgende jaar), in mei (nader voorlopig budget), in oktober (definitief budget). Dit omdat de hoogte telkens wordt aangepast op de meest recente gegevens. Dit budget is geoormerkt en brengt een financieel risico met zich mee; tekorten of overschotten komen voor rekening van de gemeente.
 - De SPUK Inburgering is een rijksbijdrage die gemeenten ontvangen voor taken rondom de begeleiding van inburgeraars. Met deze middelen organiseren gemeenten onder andere de intake en brede beoordeling, het opstellen van het persoonlijk plan inburgering en participatie, begeleiding tijdens het traject en ondersteuning richting taal, werk en participatie. De uitkering is geoormerkt: het geld moet worden ingezet voor de uitvoering van de wettelijke taken uit de Wet inburgering 2021. De middelen worden periodiek door het Rijk beschikbaar gesteld en gemeenten leggen hierover verantwoording af
- De middelen voor het programma Armoedeverzachting zijn incidenteel beschikbaar gesteld door de gemeenteraad.
- Via de algemene uitkering gemeentefonds ontvangt de gemeente middelen voor participatie, bijzondere bijstand en schuldhulpverlening.

6. Partners en stakeholders

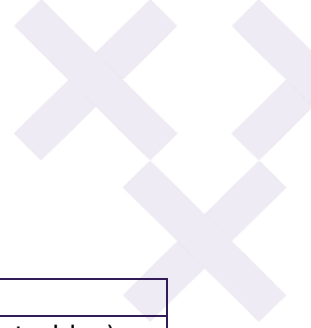
Wat zijn de belangrijkste partners en stakeholders voor dit programma?

- ISD Brabantse Wal: de ISD Brabantse Wal is een gemeenschappelijke regeling die de taken van een afdeling sociale zaken voor de gemeenten Bergen op Zoom, Steenbergen en Woensdrecht uitvoert.
- Gemeenten Steenbergen en Woensdrecht.
- WVS: Het Werkvoorzieningschap West-Brabant ondersteunt mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt bij het vinden van passend werk. Zij bieden begeleiding, werkplekken en ontwikkelingsmogelijkheden zodat deze mensen kunnen meedoen op de arbeidsmarkt en in de samenleving. Dit doet de WVS voor de 9 West Brabantse gemeenten.
- Werkplein Hart van West Brabant: Het Werkplein Hart van West-Brabant is een gemeenschappelijke regeling die de taken van een afdeling sociale zaken uitvoert voor de gemeenten Etten-Leur, Halderberge, Moerdijk, Roosendaal, Rucphen en Zundert.

7. Bijlagen en overige feitelijkheden

Moet de raad en/of het college nog iets weten wat niet past binnen de vorige vragen? Zijn er bijlagen die noodzakelijk zijn om toe te voegen?

Niet van toepassing.

Programma 9 – Milieu

Contactpersoon	Directeur Ruimte en Economie Dorrieth de Kok
Thema's	Riolering, afval, milieubeheer (o.a. milieuzorg, duurzaamheid, klimaatgelden) en begraafplaatsen en crematoria

1. Waar staan we nu?

Wat hebben we de afgelopen periode bereikt? Wat is de stand van zaken van het beleid en de uitvoering van de kernopgave(n)? Wat zijn lopende projecten/dossiers?

Milieu

Uitvoering gemeentelijke VTH-taken (vergunningverlening, toezicht en handhaving) is met name belegd bij de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB); Gemeente is gestart met beleidsontwikkeling op het gebied van Milieu voor in het omgevingsplan; luchtkwaliteit: onderzoek naar luchtkwaliteit Theodorushaven (in voorbereiding op opstellen luchtbeleid) en inventarisatie emissie Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS).

Klimaatadaptatie (Groen & Water) & Ecologie

Uitvoeringsplan Bergse Adaptatie Strategie is vastgesteld en wordt uitgevoerd.

Klimaatmitigatie (Energietransitie)

De gemeente voert de energietransitie uit via warmte, energiebesparing en duurzame opwek. Uitvoering volgens de Warmtetransitievisie (2023), via isolatiesubsidies, aanpak energiearmoede, RES 1.0 (o.a. Windpark Halsteren) en het RPE-WBEB. Toenemende netcongestie vereist de ontwikkeling van een toekomstbestendig energiesysteem. Waterstof is een belangrijk dossier vanwege de landelijke waterstofbackbone langs de gemeente. Ook CO₂-leidingen, warmtenetten, energiebesparing door verduurzaming en het verzwaren van het elektriciteitsnet vallen hieronder. Data gedreven monitoring wordt vormgegeven.

2. Wat is de relatie met huidig beleid, raads- en collegebesluiten?

Wat is het geldende beleid voor dit programma? Welke (raads)besluiten, -mededelingen, -brieven, moties of toezeggingen zijn relevant voor dit programma? Waar ligt ruimte voor nieuw beleid of koerswijziging?

Milieu

De gemeente voert wettelijke milieutaken uit binnen de Omgevingswet; Vergunningverlening, toezicht en handhaving zijn belegd bij de OMWB; De raad heeft via de motie *Schone Luchtakkoord* uitgesproken te sturen op verbetering van luchtkwaliteit, in lijn met landelijke afspraken.

Klimaatadaptatie (Groen & Water) & Ecologie

Klimaatadaptatie, biodiversiteit en waterkwaliteit zijn wettelijk verplicht en juridisch afdwingbaar; De gemeente is verantwoordelijk voor een veilige en gezonde leefomgeving en het beperken van water- en klimaatrisico's; Niet voldoen aan deze kaders kan leiden tot vertraging van projecten, juridische procedures en financiële claims; Belangrijk vastgesteld beleid voor Klimaatadaptatie:

Uitvoeringsprogramma DEK (Duurzaamheid, Energie & Klimaatadaptatie), Bergse Adaptatiestrategie (BAS) 2.0, Groenstructuurplan; in uitvoering: uitwerking BAS actieplan, Landschapsontwikkelplan (LOUP) en gemeentelijk KRW-actieplan (Kaderrichtlijn Water).

Klimaatmitigatie (Energietransitie)

De gemeente voert wettelijke en regionale afspraken uit binnen de energietransitie (o.a. RES 1.0, Transitievisie Warmte, Klimaatwet). De raad heeft via moties gestuurd op: geen extra windmolens in Bergen op Zoom; Verkenning van energiehub op bedrijventerreinen. Richting 2050 zijn bestuurlijk gevoelige keuzes nodig om wijken aardgasvrij te maken; Er is ruimte voor een actievere, verbindende rol van de gemeente om ontwikkeling mogelijk te houden ondanks netcongestie.

Riolen

- Gemeentelijk Waterprogramma 2024-2027, [RVB23-0069](#)
- Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2023-2027, [RVB22-0055](#)

Afvalstoffen

- Grondstoffenbeleidsplan 2025-2029, [RVB24-0088](#)

3. Welke bestuurlijke keuzes, dilemma's of risico's zijn relevant?

Welke knelpunten, risico's of uitdagingen zijn er voor de komende bestuursperiode? Welke besluiten zijn belangrijk voor de komende bestuursperiode?

Overkoepeld geldt als belangrijkste uitdaging dat onderliggende onderwerpen niet meer afhankelijk zijn van gemeentelijke ambities, maar gestuurd worden vanuit wettelijke bepalingen. Dit betekent dat de gemeenteraad en college minder aan zet komen in het bepalen van doelen, maar meer in uitvoerende stand worden gezet en moeten controleren dat het uitgevoerd wordt. Met juridische gevolgen van dien. De vraag die voor de raad ligt is op ambitieniveau meer afhankelijk van hoe veel verder zij wenst te gaan dan de wettelijke bepalingen.

Milieu:

- Knelpunten / risico's: Toename VTH-taken en strengere eisen vanwege wetgeving: water, lucht, PFAS, omgevingsveiligheid; Afweging milieu vs. Woningbouw/bestuurlijke ambities in de fysieke omgeving, transport gevaarlijke stoffen, stikstof, geluid; Onvoldoende middelen voor KRW, BAS, natuurherstel; extra inzet nodig voor Omgevingsplan; Werkprogramma Milieu groeit jaarlijks; druk op andere disciplines en budget;
- Bestuurlijke keuzes/ dilemma's: prioriteren van milieutaken binnen capaciteit en budget op voorwaarde van voldoen aan wetgeving.

Klimaatadaptatie (Groen & Water) & Ecologie:

- Knelpunten/ risico's: Beperkte middelen voor uitvoering van wettelijk bepaalde taken en daaruit voortkomende zaken zoals KRW, BAS, natuurherstel; huidig te beperkte ruimte bij stedelijke ontwikkeling om te voldoen aan wetgeving. Niet voldoen aan wettelijke kaders kan leiden tot vertraging van projecten, juridische procedures en financiële claims;

- Bestuurlijke keuzes/ dilemma's: Afwegen tussen stedelijke ontwikkeling en ecologie/klimaatadaptatie. Strategische prioriteitstelling van middelen en projecten.

Klimaatmitigatie (Energietransitie):

- Knelpunten/ risico's: Netcongestie beperkt woningbouw en energievoorziening; ACM-wachlijst (Autoriteit Consument & Markt) per 2026; Beperkte ruimte voor decentrale energietransitie en infrastructuur; Gevoelige keuzes bij aardgasvrije gebieden en Warmteprogramma (uitvoering Wgiw, uiterlijk 2027); Energiesysteem stopt niet bij gemeentegrenzen; samenwerking met regio/netbeheerders cruciaal; Landelijke waterstof- en CO₂-infrastructuur vereist lokale aftakkingen.
- Bestuurlijke keuzes/ dilemma's: Regie behouden op energietransitie; keuzes over lokaal vs. regionaal warmtebedrijf; Balans technisch, sociaal en financieel: betaalbaarheid, participatie, energiearmoede; Proactief samenwerken om netcongestie te bestrijden en energievoorziening veilig te stellen.

4. Wat staat er op de planning?

Wat wordt er de komende periode aangeboden aan de gemeenteraad?

Korte termijn (0-12 maanden)

P.m.

Middellange termijn (1-4 jaar) en eventueel ook lange termijn (>4 jaar)

Middellange termijn

- Klimaatadaptatie (Groen & Water) & Ecologie: Uitvoeringsplan waterkwaliteit Binnenschelde
- Gemeentelijk Water en Rioleringsplan
- Integraal Maatschappelijk Beheerkader (IMBK) 2028-2032

Lange termijn

- Milieu: Verdere uitrol omgevingswet en afronding omgevingsplan.

5. Financiële borging

Hoe zijn de activiteiten structureel of incidenteel gefinancierd? Waar zijn de financiële middelen terug te vinden in de begroting en jaarstukken? Zijn reserves, voorzieningen of subsidies relevant? Welke financiële risico's of onzekerheden zijn er?

Afval en riolering worden gefinancierd via een gesloten systeem. Dat betekent dat de kosten volledig worden gedekt door de bijbehorende heffingen (afvalstoffenheffing en rioolheffing).

De inkomsten uit deze heffingen mogen alleen worden gebruikt voor de uitvoering van deze taken. Er wordt geen winst gemaakt, maar ook geen structureel tekort toegestaan. Eventuele overschotten of tekorten worden verrekend met de voorziening Onderhoud riolering voor riolen en de voorziening Huishoudelijk afval voor afval. Zo blijven de tarieven in de tijd zo stabiel mogelijk.

De begrafenisrechten worden gefinancierd via heffingen, maar dit is nog niet 100% kostendekkend. Er volgt later een voorstel tot volledige kostendekking.

Daarnaast staat de gemeente voor toenemende (wettelijke) opgaven op het gebied van klimaat, energie en milieu. Deze leiden tot extra kosten binnen projecten, woningbouw en het beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

Op dit moment is nog onvoldoende rekening gehouden met deze meerkosten, met name voor klimaatadaptatie. Daarnaast is de uitvoering van een deel van de energietransitie afhankelijk van externe financiering (zoals CDOKE-gelden), waarvan de beschikbaarheid en omvang onzeker zijn.

Hierdoor bestaat het risico dat de benodigde maatregelen niet volledig kunnen worden uitgevoerd en dat klimaatdoelstellingen niet worden gehaald. Tegelijkertijd is de financiële impact onzeker en kan deze oplopen tot aanzienlijke bedragen in de komende jaren.

6. Partners en stakeholders

Wat zijn de belangrijkste partners en stakeholders voor dit programma?

VTH-taken Milieu:

- OMWB

Klimaatadaptatie, groen en water:

- Waterschap Brabantse Delta;
- Provincie Noord-Brabant

Energietransitie:

- Rijksoverheid;
- Provincie;
- Regio (RES)
- Netbeheerders
- Energie- en warmtebedrijven
- Marktpartijen
- Vastgoedeigenaren
- Lokale energiecoöperaties
- Inwoners

Afval:

- Saver

Algemeen:

- Stedelijke Regio West-brabant (SRWB).

7. Bijlagen en overige feitelijkheden

Moet de raad en/of het college nog iets weten wat niet past binnen de vorige vragen? Zijn er bijlagen die noodzakelijk zijn om toe te voegen?

- Warmtetransitievisie Aardgasvrij Bergen op Zoom
- Regionale Energie Strategie (RES) 1.0
- RPE-WBEB
- Motie: geen extra windmolens in de gemeente bergen op Zoom
- Motie: delen levert energie op, aan de slag met energiehubs
- B.A.S.

Programma 10 – Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Contactpersoon	Directeur Ruimte en Economie Dorrieth de Kok
Thema's	Parkeerbelasting, parkeren, wonen en bouwen (o.a. volkshuisvesting, stedelijke vernieuwing, omgevingsvergunningen, ruimtelijke ordening, grondexploitatie wonen (niet-bedrijven)

1. Waar staan we nu?

Wat hebben we de afgelopen periode bereikt? Wat is de stand van zaken van het beleid en de uitvoering van de kernopgave(n)? Wat zijn lopende projecten/dossiers?

In de afgelopen periode is stevig ingezet op de woningbouwopgave, nl. de ambitie van het bouwen van 7.000 woningen in 2040 en de gemeentelijke organisatie hierop toe te rusten.

1. Een groei naar 500 nieuwe woningen per jaar
2. Bouwen en ontwikkelen voor alle (huidige en toekomstige) doelgroepen.

Majeure woningbouwprojecten

Bergen op Zoom realiseert met een aantal majeure projecten grote woningaantallen in de projecten Westersingel, Waterfront, Warandeflat, Vrederust, de Markiezaten, Bravis en Plein 13 en Lepelstraat-Oost.

- Plein 13: Integraal programma van eisen ([RVB24-0093](#)) en Masterplan ([RVB25-0059](#)) in 2025 vastgesteld
- Waterfront: herijkt Integraal programma van eisen ([RVB25-0041](#)) in 2025 vastgesteld en Stedenbouwkundig Plan([RVB25-0112](#)) in 2026
- Integraal Programma van Eisen Stadsreparatie Westersingel in 2025 vastgesteld ([RVB25-0045](#))
- Focusproject landgoed Vrederust: Integraal programma van eisen en Ontwikkelvisie in 2026 vastgesteld ([RVB25-0114](#))
- Bravis: Integraal programma van eisen in 2026 vastgesteld, [RVB25-0105](#)

Omgevingswet

Sinds de invoering van de Omgevingswet heeft Nederland één samenhangende wet voor alles wat met de fysieke leefomgeving te maken heeft. De wet bundelt en vereenvoudigt verschillende regels over bijvoorbeeld bouwen, milieu, natuur, water en ruimtelijke ordening. In het kader van deze wet gaat de gemeente een omgevingsplan opstellen. In dit plan worden de regels vastgelegd voor het gebruik van de ruimte binnen de gemeente, zoals waar gebouwd mag worden en welke activiteiten op bepaalde plekken zijn toegestaan. Zo ontstaat één duidelijk en samenhangend plan voor de inrichting en ontwikkeling van de leefomgeving. Dit plan moet in 2032 klaar zijn.

2. Wat is de relatie met huidig beleid, raads- en collegebesluiten?

Wat is het geldende beleid voor dit programma? Welke (raads)besluiten, -mededelingen, -brieven, moties of toezeggingen zijn relevant voor dit programma? Waar ligt ruimte voor nieuw beleid of koerswijziging?

Woondeal, Raadsinformatiebrief U25-004123

De regionale woondeal vormt het actuele kader voor de woningbouwopgave in West-Brabant.

De Woondeal bevat afspraken over aantallen reguliere woningbouw, richtlijnen voor betaalbare woningen (30% sociaal, 40% middenduur, 30% duur) en voor huisvesting van diverse doel- en aandachtsgroepen, met inzet van gemeenten op fair share (evenwichtige spreiding van de regionale woningbouwopgave en voldoende (harde) plancapaciteit).

Woningbouwproject	aantal woningen in woondeal	verwachting gerealiseerd in 2030	realisatiejaren
Westersingel	200	130	Vanaf 2028
Waterfront	600	600	vanaf 2027
Warandeflat	200		onzeker ivm stikstof
Vrederust	500		plannen in herziening
De Markiezaten (hard) - De Wal/Brombeer	130	130	voor 2030
Bravis	350		lange termijn
Plein 13	1500	750	Vanaf 2029
Lepelstraat-Oost		200	voor 2030
Totaal	3480	1410	
Opgave woondeal (bruto – inclusief sloop)	2350	2350	
Vershil	1130	-940	

	plannen zijn hard/goede verwachtingen
	plannen zijn in voorbereiding

Volkshuisvestingsprogramma, RMD25-0038

De Woonvisie (2020) wordt vervangen door het Volkshuisvestingsprogramma (VHP). Dit VHP, gebaseerd op de Wet Versterking Regie Volkshuisvesting, zorgt voor meer sturing op hoeveel, waar en voor wie we bouwen en is de concrete uitwerking van de bestuurlijke afspraken uit woondeal.

Geplande vaststelling in de raad van het VHP is juni 2026. Het VHP wordt uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma met instrumenten om te komen tot realisatie.

Woonzorgvisie, RVB25-0048

In de regionale woonzorgvisie zijn voor doel- en aandachtsgroepen afspraken gemaakt om invulling te geven aan de opgave voor zorg en wonen. Kwantitatief zijn ouderen een grote aandachtsgroep, daarnaast ook mensen met een beperking, woonwagenbewoners, arbeidsmigranten, statushouders en uitstromers uit de zorg.

Gemeenten zijn verplicht regionaal af te stemmen over de verdeling van huisvesting met zorg voor deze aandachtsgroepen, die ook in de woningbouwprojecten een plek moeten krijgen. De regionale

Woonzorgvisies in 2025 vastgesteld, per januari 2026 is een kwartiermaker gestart die zorgt voor regionale afstemming.

Visie buitengebied, [RVB24-0088](#)

De Visie Buitengebied beschrijft de gewenste ontwikkeling van het landelijke gebied in onze gemeente. In deze visie wordt aangegeven hoe wordt omgegaan met thema's zoals landbouw, natuur, landschap, recreatie en wonen in het buitengebied. De visie geeft richting aan toekomstige ontwikkelingen en helpt bij het maken van keuzes over het gebruik en de bescherming van het buitengebied.

Omgevingsvisie, [RVB22-0064](#)

De omgevingsvisie is een strategisch document waarin een overheid haar lange termijnvisie op de fysieke leefomgeving vastlegt. In de omgevingsvisie staat hoe een gebied zich in de toekomst kan ontwikkelen en welke ambities er zijn voor bijvoorbeeld wonen, werken, mobiliteit, natuur, water en duurzaamheid. De omgevingsvisie geeft richting aan beleid en vormt een basis voor verdere uitwerking in plannen, zoals het omgevingsplan.

3. Welke bestuurlijke keuzes, dilemma's of risico's zijn relevant?

Welke knelpunten, risico's of uitdagingen zijn er voor de komende bestuursperiode? Welke besluiten zijn belangrijk voor de komende bestuursperiode?

In de komende bestuursperiode zullen afwegingen gemaakt moeten worden in het sturen op snelheid in relatie tot de kwaliteit van de gebiedsontwikkeling (denk aan ambities op gebied van duurzaamheid, biobased bouwen etc.) en andere belangen, waaronder de betaalbaarheid en knelpunten zoals stikstof, ambtelijke capaciteit, energiecongestie. Een specifieke opgave is of de woningbouwcorporatie Stadlander in staat is de samen afgesproken ambitie van het toevoegen, afnemen en beheren van sociale woningbouw na te komen en of er eventueel andere toegelaten instellingen hierbij een rol gaan spelen.

4. Wat staat er op de planning?

Wat wordt er de komende periode aangeboden aan de gemeenteraad?

Korte termijn (0-12 maanden)

- Eerste wijziging omgevingsplan
- Focusprojecten:
 - Plein 13: medio 2026 behandeling van de financiële uitwerking van de grondexploitatie (uitwerking fase 1) in de raad, met een haalbaarheidsanalyse voor het gehele plangebied en het beeldkwaliteitsplan; in 2026/2027 ontwerpen voor deelplannen/begeleiding initiatieven, met hierin participatie en inspraakmomenten.
 - Waterfront: uitwerking deelgebieden/tendervoorbereiding in 2026; er wordt gezocht naar balans tussen zorgvuldigheid (participatie) en snelheid (harde voorwaarde Woningbouw op Korte Termijn 1 subsidie - start bouw 1e fase woningen in 2027)
 - Westersingel: een beeldvormende raadssessie en oordeelsvormende commissie RDE in juni 2026 over het stedenbouwkundig plan; definitief stedenbouwkundig plan met beeldkwaliteitsplan en grondexploitatie in Q3/Q4 ter besluitvorming in raad.

- Vrederust: GGZ WNB gaat binnen kaders van het IPvE en Ontwikkelvisie een marktpartij selecteren voor de herontwikkeling. De gemeente bereidt een anterieure overeenkomst voor en er zal een wijziging omgevingsplan opgesteld moeten worden. Doorlooptijd van project meerdere jaren.
- Bravis: een tweede locatiebezoek met de raad in het teken van het voorlopig stedenbouwkundig ontwerp volgt medio 2026. Het definitieve stedenbouwkundig plan komt naar verwachting in het vierde kwartaal van 2026 in de raad.
- Actualisatie omgevingsvisie

Middellange termijn (1-4 jaar) en eventueel ook lange termijn (>4 jaar)

Gebiedsdekkend Omgevingsplan voor 2032 (wijzigingen omgevingsplan)

5. Financiële borging

Hoe zijn de activiteiten structureel of incidenteel gefinancierd? Waar zijn de financiële middelen terug te vinden in de begroting en jaarstukken? Zijn reserves, voorzieningen of subsidies relevant? Welke financiële risico's of onzekerheden zijn er?

- Structurele middelen voor het opstellen van het omgevingsplan zijn verwerkt in de begroting.
- Subsidie (WOKT woningbouw op korte termijn) voor focusprojecten (Waterfront, schop in de grond 2027) is binnengehaald; WBI-aanvraag Plein 13 en Spaensche Scharen in voorbereiding om aan te vragen.
- De aanvraag voor de subsidie realisatiestimulans woningbouw (middelen aan te vragen voor gestarte betaalbare woningbouw in 2025) wordt via de Sisa-verantwoording ingediend bij het rijk (vaststelling in raad in Q2-26). Deze zal vervolgens jaarlijks aangevraagd worden. Voor de besteding van de middelen ten behoeve van woningbouwprojecten komt er een afzonderlijk overkoepelend besluit in het college/raad in 2026 en zullen per project afwegingen en projectbesluiten gemaakt worden.
- Met de vaststelling van het Volkshuisvestingsplan is voorzien dat een instrument ter bevordering van de realisatie van sociale / betaalbare woningbouw wordt voorgelegd, namelijk de nota compensatiefonds. De instelling van dit fonds biedt de mogelijkheid dat initiatiefnemers een afdracht moeten doen aan het compensatiefonds, wanneer er minder dan 30% sociale huur wordt gerealiseerd en wanneer er een bijdrage vanuit het compensatiefonds kan worden gedaan bij het realiseren van meer sociale huurwoningen dan de norm van 30%.

6. Partners en stakeholders

Wat zijn de belangrijkste partners en stakeholders voor dit programma?

Belangrijke stakeholders

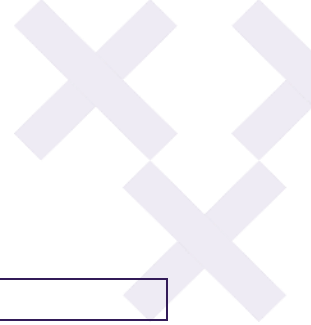
- Woningbouwcorporatie (Stadlander)
- Zorgpartners (waaronder Tantelouise)
- Projectontwikkelaars, (lokale) aannemers en vastgoedbelegger
- Regio West-Brabant
- Provincie en Rijksoverheid
- OMWB
- Brandweer (veiligheidsregio)

7. Bijlagen en overige feitelijkheden

Moet de raad en/of het college nog iets weten wat niet past binnen de vorige vragen? Zijn er bijlagen die noodzakelijk zijn om toe te voegen?

Niet van toepassing.

Paragraaf 1 – Duurzaamheid

Contactpersoon	Directeur Ruimte en Economie Dorrieth de Kok
----------------	--

1. Waar staan we nu?

Wat hebben we de afgelopen periode bereikt? Wat is de stand van zaken van het beleid en de uitvoering van de kernopgave(n)? Wat zijn lopende projecten/dossiers?

- De gemeente werkt met het Uitvoeringsprogramma DEK 2025–2026 als uitvoerings- en monitoringsinstrument; Alle programma's in de begroting leveren input aan DEK om de monitoring van én sturing op duurzaamheidsdoelen mogelijk te maken; De gemeente stuurt programmatisch en datagedreven via het Duurzaamheidskompas (6 richtingen) en de OGSM-methodiek. Het uitvoeringsprogramma maakt inzichtelijk wat gebeurt, door wie en met welk effect (zie bijlagen).
- Rol van DEK: Afdeling DEK coördineert de gemeentebrede duurzaamheidsopgave en verbindt beleid, uitvoering en monitoring.

2. Wat is de relatie met huidig beleid, raads- en collegebesluiten?

Wat is het geldende beleid voor dit programma? Welke (raads)besluiten, -mededelingen, -brieven, moties of toezeggingen zijn relevant voor dit programma? Waar ligt ruimte voor nieuw beleid of koerswijziging?

- Het programma DEK ondersteunt in de uitvoering van internationale, Europese en nationale wetgeving en daaruit volgende gemeentelijke wettelijke taken, waaronder: Klimaatwet en Klimaatakkoord; Kaderrichtlijn Water (KRW), Energiewet en warmtetransitiewetgeving; EU-richtlijnen voor luchtkwaliteit, energie-efficiëntie, circulariteit en biodiversiteit; Omgevingswet.
- Regionaal en Lokaal beleid: Nota DEK en Uitvoeringsprogramma DEK; Bergse Adaptatiestrategie (BAS) worden ter info met de raad gedeeld. De gemeente is onderdeel van de RES-regio en Stedelijke Regio, die beiden een vertaling hebben naar lokaal beleid gericht op de Duurzaamheidsopgaven.
- Ruimte voor koerswijziging: de wettelijke doelen liggen vast; vrijblijvende ambities zijn niet langer mogelijk; De raad heeft wel keuzeruimte in accenten en prioritering, zolang de doelen aantoonbaar worden gehaald; Bijvoorbeeld: minder CO₂-reductie in woningbouw vraagt extra inzet op mobiliteit of openbare ruimte.

3. Welke bestuurlijke keuzes, dilemma's of risico's zijn relevant?

Welke knelpunten, risico's of uitdagingen zijn er voor de komende bestuursperiode? Welke besluiten zijn belangrijk voor de komende bestuursperiode?

- Strategische context: In de komende bestuursperiode wordt 2030 bereikt, een cruciaal jaar voor wettelijke doelen zoals: 55% CO₂-reductie; 50% circulariteit. Eerder is 2027 voor de KRW een jaar waarin al doelstellingen moeten zijn behaald.
- Belangrijkste risico's
 - Juridisch: toenemende wetgeving vergroot het risico op juridische procedures ingezet door derden bij onvoldoende resultaten. Grotere gemeenten (zoals Amsterdam) bereiden zich voor en kunnen gezien worden als voorloper (zie bijlage).
 - Financieel: behalen van doelen vraagt forse investeringen in energie, leefomgeving, bouw en inkoop.
 - Integraliteit: kritische factor is het samenspel tussen bestuur en ambtelijke organisatie: zonder bestuurlijke sturing op het behalen van het duurzaamheidsprogramma mist gepaste uitvoering door de verantwoordelijke afdelingen.
 - Data en monitoring: effectmeting is nog beperkt; verdere professionalisering van de organisatie is noodzakelijk.
- Belangrijke keuzes voor nieuw college: Structurele inbedding van programma DEK in organisatie en begroting; Prioritering van transitieopgaven bij beperkte middelen; Heldere positionering van het Uitvoeringsprogramma DEK binnen de P&C-cyclus.

4. Wat staat er op de planning?

Wat wordt er de komende periode aangeboden aan de gemeenteraad?

Korte termijn (0-12 maanden)

P.m.

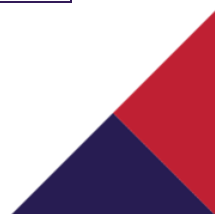
Middellange termijn (1-4 jaar) en eventueel ook lange termijn (>4 jaar)

P.m.

5. Financiële borging

Hoe zijn de activiteiten structureel of incidenteel gefinancierd? Waar zijn de financiële middelen terug te vinden in de begroting en jaarstukken? Zijn reserves, voorzieningen of subsidies relevant? Welke financiële risico's of onzekerheden zijn er?

- Financiering bestaat uit: structurele middelen in de begroting (programma 9); incidentele rijksmiddelen (CDOKE) voor een langere termijn.
- Uitvoeringsprogramma DEK heeft geen financieel kader, middelen komen uit afdelingsbudgetten.
- Financieel risico: besteding CDOKE-middelen aan andere doelen, dan 100% CO₂-reductie, kan leiden tot kortingen op deze en andere regelingen uit het Rijk; onduidelijkheid over hoogte bedragen CDOKE in periode 2027 tot en met 2030 en over vervolg na 2030. Het nieuwe kabinet heeft de intentie

in het coalitieakkoord uitgesproken de regeling te verlengen tot 2040, maar heeft dit nog niet formeel gemaakt.

6. Partners en stakeholders

Wat zijn de belangrijkste partners en stakeholders voor dit programma?

- Europa
- Rijk
- Provincie
- Regionale partners (via wettelijke kaders): Voor de lijst met partners verwijzen wij naar programma 9.

7. Bijlagen en overige feitelijkheden

Moet de raad en/of het college nog iets weten wat niet past binnen de vorige vragen? Zijn er bijlagen die noodzakelijk zijn om toe te voegen?

- Uitvoeringsprogramma DEK
- Duurzaamheidskompas
- (Klimaat)Verplichtingen gemeente Amsterdam: algemeen kader en bijzondere wetten
- Klimaatwet